

florile dalbe

Premiul Internațional
PENTRU CALITATE ȘI EXCELENȚĂ

"STEUA CALITĂȚII"
Categorii AUR

PARIS 2008

International Gold Award
STAR FOR LEADERSHIP IN QUALITY

25 septembrie, 2025

Nr. 27-28 (4533-4534)

Prețul 20 lei

Fondat: martie 1941

Serie nouă: 1990

ISSN 1857-3851

www.floriledalbe.md

săptămânal educativ-cognitiv și literar-artistic pentru copii și adolescenți

Fondator: Ministerul Culturii al Republicii Moldova

MAXIMA SĂPTĂMÂNII

Poeții moderni pun apă multă în cerneală.

GOETHE (1749-1832), poet german, ilustru gânditor și om de știință

Acord liric

Ana BLANDIANA

O furnică poetă

În timp ce scriu,
Pe tocul meu
Se urcă o furnică.
Știe și știu
Că n-are de ce
Să-ți fie frică!
Nici s-o alung,
Nici s-o omor,
Nu-mi stă în fire.
O singură nenorocire:
Fără s-o observ, din greșală,
S-o moi cu penița în cerneală
Și să devină singura furnică albastră
De pe planeta noastră.
Ba, dacă bea din cerneală un pic,
Nu se mai poate face nimic:
Devine singura furnică poetă
De pe planetă.
Și atunci, trebuie să facă cerere
Și reclamație
Să fie primită (de greiere!)
În uniunea de creație.

Fotografie-simbol

ORIZONT COGNITIV: De ce? De când? De unde?

DE CÂND folosim cerneala de scris?

Bună ziua, dragă ORIZONT COGNITIV!
Acum, la începutul anului școlar, mi-a venit în minte o întrebare năstrușnică: DE CÂND folosim cerneala de scris? Sper să-mi luați întrebarea în serios și să-mi răspundeți la ea. Sunt sigură că mulți elevi nu cunosc când a apărut pentru prima dată și cum a evoluat cerneala de scris, fără de care sunt de neconceput anii noștri de școală. Chiar dacă scriem cu pixul care e încărcat cu o cerneală vâscoasă numită „pastă”...

Ilinca SANDU, elevă în clasa a V-a „B”
la Liceul Teoretic „A. I. Cuza”

mun. Chișinău

Dacă-i folosită la scris, evident, cerneala a apărut odată cu penițele, iar evoluția ei a fost marcată de tot atât de multe momente importante, ca și dezvoltarea instrumentelor ce-o utilizau. Cerneala folosită pentru penițele primitive de trestie ale egiptenilor avea culoarea neagră, caracteristică datorată pulberii de cărbune sau cenușii pulverizate. Adeseori, aceste ingrediente erau amestecate, apoi adăugate unui ulei de candelă ce conținea o gelatină derivată dintr-o fiertură de piei de măgar. Acest element final, ce conferea vâscozitate cernelii, avea un miros neplăcut, pentru înlăturarea căruia se adăuga o anumită cantitate de ulei de mosc. Cea mai veche rețetă păstrată de preparare a acestui lichid parfumat și primitiv folosit pentru scris datează din anul 2697 î. Hr.

Pulberea de cărbune a rămas ingredientul principal al cernelurilor de-a lungul întregului Ev Mediu, deși diferite civilizații au experimentat și alte combinații, adăugând rășini sau lianți.

Vreme îndelungată, compoziția cernelurilor tipografice a fost ținută în mare secret de către tipografi, care le preparau ei înșiși. Ingredientele de bază erau negrul de fum și uleiul de în reduse prin încălzire. Prima fabrică de cerneluri pentru tipografie a fost deschisă abia în anul 1818, de către Pierre Lorilleux. Multe dintre neajunsurile provocate de cerneală, mai ales tendința particulelor sale microscopice de a bloca vârful stilourilor, au fost rezolvate prin inventarea solvenților sintetici. Aceștia, adăugați unor soluții apoase, au produs cerneala modernă.

Tehnologia se confruntă mereu cu noi provocări: în momentul în care stilourile ajunseseră la un grad ridicat de perfecțiune, a apărut un nou tip de obiect de scris, având specificații proprii pentru tipul de cerneală ce putea fi folosit. Cerneala destinată pixurilor se obținea inițial dintr-o soluție de colorant în acid oleic, căreia i se adăugau uleiuri și rășini speciale pentru îmbunătățirea proprietăților de curgere. Însă, din cauza caracterului lor uleios, primele cerneluri de acest tip necesitau un timp îndelungat pentru a se usca, mănjind hârtia cu o frecvență enervantă. Mai mult, dacă paginile scrise erau puse una peste alta, scrisul se lua de pe o pagină pe alta, lăsând urme inestetice. Vai de capul elevilor de acum două-trei decenii!

Soluția modernă pentru această problemă, la care se adăugau și altele, a fost sintetizarea noilor coloranți organici fără uleiuri și a solvenților cu uscare rapidă. Pasta modernă de pixuri, o rețetă ce conține coloranți organici, glicoli, alcool aromatic și eteri polihidrați, are o vâscozitate de aproximativ 10.000 de ori mai mare decât apa, se uscă rapid și nu se decolorează nici dacă este expusă direct luminii solare.

– Uite ce istorie interesantă are cerneala! parcă îl aud exclamând pe careva dintre cititorii noștri.

Într-adevăr, suntem înconjurați de multe obiecte obișnuite, cotidiene, dar care au o istorie neobișnuită. Privește în jur și, dacă îți vine să întrebi „De ce? De unde? De când?”, nu te rușina: expediază întrebările la ORIZONT COGNITIV. Mă voi strădui să vă răspund tot eu, al vostru

Ion ANTON

ABONAREA – 2025

La „Florile Dalbe”
vă puteți abona
oricând!

STIMAȚI PĂRINȚI
ȘI DIRIGINȚI DE CLASĂ,
„Florile Dalbe” înseamnă:

- Un colind pentru mintea și sufletul elevilor de la clasa a II-a până la clasa a XII-a, dar în special pentru cei din ciclul gimnazial;
- Un supliment considerabil de cunoștințe la manualele școlare.

Nu mai stați pe gânduri!
Consultați catalogul „Poșta Moldovei” și efectuați abonarea pentru jumătatea a doua a anului chiar azi!

Relații la tel.: 022-23-37-78;

022-23-41-95

PREȚUL ABONAMENTULUI:
Pentru persoane fizice
și juridice:

1 lună – 40 lei

3 luni – 120 lei

Următorul număr va apărea pe 9 octombrie a.c.

2025 - Anul Mihai Eminescu

EMINESCU VORBIND...

În plină iarnă, în ghenar, de sus, din „depărtări albastre”, străbate, vine către noi, către auzul nostru o voce încercată de timp și de spațiu, răsună o voce de Luceafăr înființat în vis. Și noi, acei rătăciti prin codrul său de vise și de viersuire de privighetoare, ne pomenim trecând prin împărăția lui de Domnitor al Limbii Române, de zeu al Cuvântului. Dintre luminișurile fosforescente ale viersurilor se încheagă în răstimpuri îngeri păzitori și zburători care te însoțesc către taina înălțimii Sale, către monada Poetului vorbind...

Eminescu vorbind... la propriu și la figurat. Eminescu vorbind din negura de vremi despre înaintași și despre epigoni, despre Țară, despre noi, despre trecut și viitor, despre cultură și politică. Eminescu vorbind despre prezent: „Patria vieții e numai prezentul”. Eminescu cel care a străbătut pe jos suferințele Țării „De la Nistru pân` la Tissa”... Eminescu cel care ne spune prin rândurile „din inima lui rupte”: „Întoarceți-vă-n voi și veți cunoaște/ Că toate-n lume, toate-s în prezent”. Eminescu citindu-și poeziile „cu o melancolie impersonală”, citindu-le „parcă ar fi lucrări străine de el”. Eminescu vorbindu-ne din lumină întru a-l vedea și a-l auzi aieva când ninge ca-n pastelurile lui Vasile Alecsandri sau când „luna iese dintre codri” și „Zugrăvește umbre negre/ Pe lîntolii de zapadă.” Și când plouă ca-n sonetul... *Afară-i toamnă...*, când suferă „cuvântul ce exprimă adevărul”, oricare ar fi el („*Suntem români și punctum!*”). Eminescu (scriindu-și...) vorbindu-și (citindu-și!) în singurătatea nopții de veacuri poeziile, verificându-le sonoritatea sublimă, auzindu-le cum îl sună, cum îl vorbesc, cum îl răvășesc, cum îl destăinuiesc Lui și nouă... Eminescu, El care a fost Poezia însăși, ne ascultă cum vorbim, cum îl citim. Și ne vorbește cum nu-l înțelegem și cum nu-l prețuim.

În trecutul, în prezentul și-n viitorul poeziei lui „Patria vieții e numai prezentul”. Și atunci când îl citim, când îl declamăm, fără să vrem, cu vocea Lui, încercăm fără să vrem să ascultăm cu auzul Lui, să-i „adăugăm monada cu propria noastră monadă”.

Eminescu vorbind iubirea și iubind vorbirea. Eminescu cel din „adevăratul său portret al *Odei în metru antic*. Eminescu din nemoarte citindu-și sie elegia testamentară, *Miorița* sa *Mai am un singur dor* în singurătatea de nedescris a suferințelor absolute... Eminescu suferind, ci mereu neuitând de lada sa cu manuscrise și tot întrebând de prieteni de biblioteca sa personală... Eminescu la capătul puterilor... și lada legendară în care se păstra opera lui titanică, pe care abia peste un secol de nemurire eminesciană poate s-o citească oricine dorește, dacă dispune, firește, de ea... Eminescu fără Eminescu, adică fără *Opera Lui*, este ceva trist, dureros de apăsător... E ca și cum ai fi fără popor, să fii fără Domnul Țării și fără nici un Dumnezeu... V-ați gândit vreodată ce-nseamnă să te consideri cetățean, creștin sau om, adică bun român, și să nu te doară sufletul după vocea lui Eminescu?... După vocea Lui – cea din *Luceafărul* și din *Doina*, cea din *Odă în metru antic* și din *Criticilor mei*, cea din *Scrisori* și din *Memento mori*, cea din *Rugăciunea unui dac* și din *Pe lângă plopul fără soț*, cea din *Veneția* și din *La steaua*, cea din *O, mamă...* și din *De ce nu-mi vii?*, cea din *scrisorile propriu-zise* și din *incomparabila proză politică și polemică*, cea din Eminescu...

Eminescu vorbind eternității... Cine-L citește pe Eminescu, „mai-marele sufletului românesc”, este un om fericit, pentru că stă de vorbă cu Eminescu, îl aude vorbind, îi aude vocea, îi ascultă pasul, îi înțelege durerea, îi află suferința, îi pătrunde *Opera* nu din auzite, ci din clipe simțite și trăite aieva, îi înțelege durerea tăcută, îi bănuiește taina marii sale arte ce l-a înălțat în ceruri în chip de Luceafăr peste Cuvânt și peste Poezie dintr-un imbold divin, și născător de divin de netrecere a trecerii... Eminescu este netrecerea și netăcerea noastră albastră întotdeauna vorbind...

Tudor PALLADI

UN ÎNCEPUT

• Câștigătorii bursei de excelență „Viorel Prisăcaru” cu oaspeții și directorul Gimnaziului

LA ȘCOALA DIN GAȘPAR

De fiecare dată, când ne bate la ușă ziua de 1 septembrie, deja a șaptea oară la rând (mai ales, după ce gimnaziul din localitate a fost „botezat” cu numele prietenului nostru, academicianul, profesorul universitar Viorel PRISĂCARU, originar din această pitorească așezare de la nordul Moldovei), scriitorul și publicistul Tudor ȚOPA, subsemnatul și, deseori, poetul Ion ANTON, când găsește la această dată o „ferestruică” deschisă în activitatea sa de la revista „Florile Dalbe”, – suntem cu toții prezenți la clinchetul Primului clopoțel.

Pentru prima dată, am poposit la școala din Gașpar, vine vorba, la rugămintea prietenului nostru. Mai apoi, însă... nu am ezitat să mai venim și neinvitați, într-atât ne-au cucerit elevii de aici. Deși nu mai sunt atât de mulți ca odinioară, când instituția de aici avea statut de liceu, astăzi, doar cei circa o sută de elevi țin în continuare sus emblema gimnaziului drag, iar acest lucru reflectă și dragostea aparte a găspărenilor pentru Carte (amintim doar că, pe parcursul anilor, trei absolvenți ai liceului au fost desemnați prorectori în diferite instituții de învățământ superior al republicii, protagonistul nostru ocupând acest post deosebit de

responsabil, dar și onorabil, la USMF „Nicolae Testemițanu” timp de 21 de ani).

Vor fi fiind la mijloc, în cazul dat, și cei Șapte ani de acasă, caracteristici Neamului nostru, care, la Gașpar, sunt o lege nescrisă. Bunăoară, mama domnului Prisăcaru, cu doar cele patru clase legendare românești, rămasă văduvă cu trei copilași, Viorel fiind cel „mai mare” – de tocmai 7 ani, a terminat... de trei ori consecutiv școala medie, învățând cu odraslele sale: cu Viorel, cu mijlociul Virgil, apoi și cu mezina Steluța, ultimii devenind și ei ulterior medici de nota zece...

Nu pot să nu mărturisesc faptul că Academicianul nostru s-a dus să asiste în mod spe-

CONCURS NAȚIONAL:

REGULAMENTUL Concursului național de pledoarii „EU ALEG DEMOCRAȚIA” (Extras)

Organizatori: Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”, Institutul European de Studii Politice din Moldova și Săptămânalul „Florile Dalbe”.

Perioada de desfășurare: octombrie - decembrie 2025.

Participanți: elevi din Republica Moldova, pe 2 categorii de vârstă: clasele a VIII-a – a X-a; clasele a XI-a – a XII-a.

Tematica concursului

1. Tematica concursului cuprinde conceptul Democrației ca valoare europeană, principiile și mecanismele democratice, precum:

- Garantarea și respectarea drepturilor omului (oamenii au dreptul de a-și cunoaște și de a-și face respectate drepturile fundamentale, care sunt protejate la nivel național și internațional);
 - Alegeri libere și corecte (cetățenii au dreptul de a participa activ la procesul politic prin alegeri libere și corecte, care sunt esențiale pentru o societate democratică);
 - Transparența și responsabilitatea autorităților în fața cetățenilor (autoritățile acționează transparent, în interesul cetățenilor și sunt responsabile în fața cetățenilor pentru acțiunile pe care le desfășoară);
 - Participarea cetățenilor la procesul decizional (autoritățile trebuie să asigure implicarea tuturor factorilor interesați la procesul de luare a deciziilor, iar cetățenii, societatea civilă și mediul de afaceri trebuie să conștientizeze și să participe activ la luarea deciziilor care îi privesc);
 - Pluralismul (include dreptul de asociere, independența mass-media, libertatea de a desfășura activități economice, politice, culturale sau de alt gen, de a-și exprima opiniile fără discriminare, respectând ordinea de drept, drepturile și libertățile altor persoane);
 - Principiul majorității și al protecției minorității (într-o societate democratică, deciziile sunt luate în conformitate cu voința majorității, dar cu respectarea drepturilor minorităților).
2. Participanții vor prezenta la concurs o înregistrare video, în care ei rostesc o pledoarie personală în susținerea democrației, a principiilor și valorilor democratice.
3. Fiecare participant va prezenta la concurs o singură pledoarie realizată individual.
- Cerințe pentru realizarea și prezentarea lucrărilor**
4. Pledoaria (un discurs prin care vorbitorul susține, apără o cauză sau o idee) se va referi

DE BUN AUGUR

cial, după festivitatea de inaugurare, la prima lecție a bobocilor și să le povestească despre draga și neuitata mamă, Liuba, care făcea temele cu copiii săi, de la A la Z („Abia apoi ne dădea voie la joacă, își amintește savantul, ori la păscut vacuța”).

Gașparul are Viitor! 12 copilași au pășit, la întâi septembrie curent, în clasa întâi, sub bagheta tinerei învățătoare **Ina ȚURCANU**. Are viitor, deoarece micul și unitul colectiv pedagogic, dirijat cu măiestrie de către directoarea **Olga CIORNEA**, depune tot efortul ca gimnaziul din Gașpar să fie și în continuare unul dintre cele mai bune în raionul Edineț.

Și încă un lucru se cere neapărat evidențiat în această relatare. În cadrul festivității menționate, conform unei frumoase tradiții instituite de către Viorel Prisăcaru – ctitorul spiritual al acestui gimnaziu, au fost înmânate cinci Diplome și cinci Premii bănești în valoa-

Donație de carte pentru Gimnaziu

ÎNFLORESC SUFLETELE

Diplomă și Premiu de Excelență pentru Valeria Prisăcari

re a câte 1.000 de lei celor mai harnici elevi, în conformitate cu rezultatele obținute la învățătură în anul de studii 2024-2025, după cum urmează: **Eliza GUȚU** (cl. a III-a), **Amelia DAMEAN** (cl. a IV-a), **Alexandru MUNTEAN** (cl. a VI-a), **Ariadna MUNTEAN** (cl. a VII-a) și **Valeria PRISĂCARI** (cl. a VIII-a).

De asemenea, iarăși conform unei frumoase tradiții instituite de dl Viorel Prisăcaru, de data aceasta, pe lângă cărțile aduse în dar bibliotecii școlii de către scriitorii-însoțitori, distinsul academician a venit cu un set impunător de volume – toate procurate de la Salonul de carte consacrat Anului Mihai Eminescu.

...Marele înțelept al Antichității Platon spunea: „Educația este arta de a face sufletele să înflorească!” La Gașpar, în luna septembrie 2025, în Gimnaziul „Viorel Prisăcaru”, sub bagheta minunatului colectiv pedagogic, într-adevăr, înfloresc Suferetele!

Drum bun în Lumea Cunoștințelor, dragi fii și fiice ale satului!

Liviu BELĂI, scriitor

PARTICIPĂ ȘI TU!

la conceptul de democrație în general sau la unul din principiile, mecanismele democratice incluse în tematica concursului, la modul cum tinerii se pot implica în procesele democratice din comunitatea în care locuiesc sau învață.

5. Conținutul trebuie să fie autentic (fără plagiat), creație proprie a elevului care prezintă lucrarea la concurs.

6. Înregistrarea video, realizată în format *mp4, nu va depăși durata de 3 minute; sunetul și imaginea vor fi clare, calitative; în cazul în care se înregistrează cu telefonul mobil, acesta se poziționează pe verticală.

7. Participantul va încărca fișierul video pe Google Drive și va expedia linkul la adresa de e-mail metodic@bncreanga.md împreună cu următoarele date personale: **numele și prenumele; clasa și gimnaziul/liceul; localitatea; numărul de telefon și adresa email.**

8. Termenul-limită de expediere a linkului și datelor personale – **15 noiembrie 2025.**

Evaluarea lucrărilor, premiarea

9. Pentru evaluarea lucrărilor va fi constituit un juriu format din reprezentanți ai instituțiilor organizatoare, specialiști din domeniu și reprezentanți ai societății civile.

10. Membrii juriului vor evalua pledoariile înregistrate video conform următoarelor criterii:

- Încadrarea în tematica concursului, conținutul relevant subiectului ales pentru pledoarie;
- Expunerea coerentă și convingătoare a gândurilor, ideilor, opiniilor;
- Originalitatea discursului și a argumentelor invocate (discursul denotă o abordare creativă și exprimă viziunea personală a autorului);
- Corectitudinea și expresivitatea exprimării verbale, bogăția vocabularului;
- Calitatea înregistrării video.

11. În baza punctajului obținut, vor fi desemnați câștigătorii la fiecare categorie de vârstă și se vor acorda: **Premiul I – 1000 lei** (2), **Premiul II – 800 lei** (4), **Premiul III – 600 lei** (6), **Mențiune – 400 lei** (16), **Diplomă** (toți participanții). Juriul se abilitază cu dreptul de a modifica numărul premiilor/mențiunilor și valoarea lor în limita bugetului alocat.

12. Câștigătorii concursului vor fi invitați la festivitatea de premiere, care se va desfășura în prima decadă a lunii decembrie. Data, ora și locul desfășurării vor fi comunicate personal prin e-mail sau telefon, precum și pe pagina de Facebook / pagina web a organizatorilor.

Textul integral al Regulamentului de organizare a Concursului Național de pledoarii „EU aleg Democrația” poate fi accesat pe pagina web a Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă” <https://bncreanga.md/>, la rubrica Servicii – Concursuri.

Pentru informații suplimentare despre concurs puteți contacta organizatorii la adresa e-mail metodic@bncreanga.md sau la numărul de telefon (022)009535 (Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”).

Lumina spiritului

Menirea vieții tale e să
te cauți pe tine însuși.

Mihai Eminescu

MAXIME ȘI CUGETĂRI
de Mihai Eminescu

- În țara noastră este de ajuns dacă se asigură înaintarea meritului și a muncii; e destul atâtea, și numai pentru asta se cere reorganizare socială.
- În om e un șir nesfârșit de oameni.
- Dacă o generație poate avea un merit, e acela de a fi un credincios adept al istoriei, de a pune sarcinile impuse cu necesitate pe locul pe care îl ocupă în înălțuirea timpilor.
- Rău și ură dacă nu sunt, nu este istorie.
- Măsura patriotismului va fi dată de faptele pe care vom avea ocazia de a împlini în viitor, iar nu de profesarea nimic costisitoare a unor idei, pe care individul și le alege după plac.
- Cele mai înțelepte planuri ne-noronate de succes se numesc nerozii.
- Limba este însăși floarea sufletului etnic al românimii.
- Echilibrul în stat e ca sănătatea în corp.
- Dreptul este echilibrul voințelor umane.

Leo BUTNARU

LEO-
LOGISME

- Afrodita e frumusețea ce se celebrează pe sine însăși.
- Câtă frumusețe în ceva ce nu se vede! – Aerul.
- Frumusețea este forma. Caracterul e conținutul. Bineînțeles, ca formă a inteligenței.
- Cât te-ai lăudat cu frumusețea, ea s-a mai și veștețit nițel.
- Se întâmplă ca bărbatul să scoată frumusețea femeii din condiția de muzeu.
- Fără a face politică – trandafirul – patriotul frumuseții.
- Majoritatea domnișoarelor sunt simpatice. Diferența constă în nuanțele care, uneori, duc la frumusețe.
- Doamnelor și domnișoarelor, când înfrumusețați frumusețea, o urâțiți! Jos fardul!
- Poezia este hiper-politețe și chiar frumusețe în a detesta ignoranții.
- Modestia înfrumusețează omul. Inclusiv, pe Miss World.
- Ceea ce ți-e dat să faci o singură dată în viață fă cu frumusețe și înțelepciune. Și încearcă, totuși, să mai repeți tentativa: poate reușești.
- Saloane de frumusețe „Iconarii”.
- Rar merg împreună frumusețea și urâtul, dar mai ales frumusețea și frumusețea.

(Va urma)

PRIMA LECȚIE

VALORILE CARE NE UNESC

Oricât de frumoasă ar fi vacanța, copiii li se face dor de școală. Ziua de 1 septembrie, deși nu e marcată cu roșu în calendar, nu poate fi comparată cu nici o altă sărbătoare. Și pentru învârtelușii din clasa a III-a „C” de la Centrul Educațional Gimnaziul-Grădiniță „Steam” din capitală clipa revederii cu prietenii și doamna învățătoare a fost plină de emoții și impresii frumoase. La prima lecție, intitulată „Valorile care ne unesc”, doamna învățătoare **Mariana CUCULESCU** le-a propus elevilor să identifice valorile fundamentale ale unei societăți, valori care îi apropie pe oameni, ajutându-i să construiască relații armonioase între ei: respectul, prietenia, sinceritatea, bunătatea, corectitudinea, ajutorul reciproc, toleranța. Elevii și-au îndeplinit cu succes sarcina: să facă diferența dintre situațiile corecte și incorecte, legate de comportament, ridicând, în funcție de caz, cartonașul verde (adevăr) sau roșu (fals). Prin intermediul jocurilor de rol („Podul valorilor”) și al activităților interactive, și-au manifestat atitudinea față de unele acțiuni ale „actorilor”. Totuși, în opinia învârtelușilor, bunăvoința, respectul și toleranța sunt acele punți care reușesc să creeze o atmosferă de pace și prietenie într-o colectivitate. Aveau dreptate străbunii noștri: „Vorba dulce mult aduce!”.

A urmat un șir de întrebări („Ce înseamnă pentru voi prietenia? Cum arată un coleg bun?”), la care elevii aveau deja răspunsurile pregătite. Pentru că, în doi ani de școală, au învățat, grație doamnei învățătoare, să-și trateze colegii cu simpatie și să fie săritori la nevoie. Nici fișa cu inscripția **V-A-L-O-R-I** nu părea să le fi dat mari bătaii de cap. Formând echipe, ingenioșii au scris denumirea unei valori sau calități care începe cu una din aceste litere: **V** - viață frumoasă în prietenie; **A** - ajutor reciproc; **L** - loialitate; **O** - onestitate; **R** - respect; **I** - iubire. Mai mult, fiecare elev a scris un mic text cu titlul „Valoarea care mă reprezintă” - dovada că au însușit tema.

Lica MOVILĂ

Silvia URSACHE

GHIȚITORI

Nenișorii cu mulți dinți
Înfășați sunt și cuminiți.
Au și barbă mătăsoasă,
Lăptișor, pănușă-i fașă.
(Știuletele de porumb)

Șade moșul în cămară,
Pletele le ține-afară.
Din America-i adus,
Lunguieț și bun la gust.
Dacă-l tragi de plete,
Poți să-l vezi, băiete!
(Morcovul)

Tărcățel, cu burta mare,
Stă grăsanu-ntins la soare.
Ar fugi la umbra deasă,
Însă curpenul nu-l lasă.
(Harbuzul)

Glume

- Chiar nu te învață nimic la școală? Tot timpul îmi pui întrebări! se revoltă un tătic. Ce s-ar fi întâmplat dacă și eu aș fi pus atâtea întrebări când eram ca tine?

- Poate că acum ai fi fost în stare să răspunzi măcar la câteva din întrebările mele, îi spuse fiul.

* * *

- Doamnă, cum reușiți să-i deosebiți între ei pe cei doi copii gemeni?

- Fac parte din echipe de fotbal diferite.

* * *

În troleibuz, un băiețel mestecă gumă. O bătrânică așezată în fața lui îl privește cu atenție, apoi se apropie de el și-i spune la ureche:

- Nu aud ce spui, vorbește mai tare.

Virgil CARIANOPOL

SEPTEMBRIE

A-nceput să plece vara
Pe furiș pe lângă noi,
Cu ochi calzi ca-ntotdeauna
Mai privește spre-napoi.
A-nceput să ruginească
Frunza-n arbori și în vii.
Drumurile către școală
Sunt iar pline de copii...
Codru-ncepe să rărească,
Păsările au plecat.
A rămas pustiu, săracul,
Toamna-n cuiburi s-a mutat...

Ecourile vacanței

De acasă, acasă

Lia RODRIGUEZ VITU are 10 ani. Ea locuiește împreună cu părinții în Spania, într-un sătuc de la poalele munților, unde părinții ei au în proprietate o fermă de vaci. Vara aceasta, mama Tatiana a adus-o pentru prima dată pe Lia în patria ei, Moldova. Aici o așteptau rudele, mătușa Maria și unchiul Pavel. Dar cea mai nerăbdătoare să o cunoască era verișoara ei, Ilinca, care e de două ori mai mică decât ea, o mare amatoare de joacă și năzbâtii. Lia înțelegea româna, dar nu prea vorbea. Ilinca habar nu avea de spaniolă, dar s-au înțeles din clipa în care musafira i-a întins o păpușă cu părul roșu ca focul. Jocul le-a

verzi, zonele pitorești, străzile curate, centrele de agrement pentru copii. Și, desigur, înghețata, de care nu se mai satura! Dimineața porneau într-o nouă excursie. Cea mai impresionantă a fost vizita la Muzeul de Istorie Naturală și Etnografie, cu exponate care au lăsat-o pe Lia fără cuvinte. Aici a putut admira mostre reprezentând flora și fauna țării, obiecte de uz casnic datând din cele mai vechi timpuri și costumele populare, pe care astăzi nu numai vârstnicii, dar și tinerii, și copiii le poartă cu mare mândrie, la fel cum o făceau cândva strămoșii lor.

Odată călătoria încheiată, fetițele reveneau acasă, la mă-

împrietenit și a devenit pentru ambele o școală, cele două simțindu-se în egală măsură eleve și învățătoare. Lia învăța numărul în limba română, Ilinca memoriza denumirea și ordinea cifrelor în spaniolă. Și acum, amintindu-și de Lia, începe să numere: uno, dos, tres...

Chișinăul a cucerit-o pe noua venită cu parcurile lui

tușa Maria, care le aștepta cu zeama aburindă și colțunași. Un cald „mulțumesc!”, rostit de Lia în română, îi topea de fiecare dată inima mătușii.

La despărțire, verișoarele au făcut schimb de cadouri și și-au promis să se revadă la anul. Acasă, în Moldova.

Lica MOVILĂ

EȘTI IȘTEȚ?

Veverița caută drumul spre depozitul de alune. Vrei să o ajuți? Trimite soluția jocului la redacție și participă la concursul cu premii „EȘTI IȘTEȚ?”!

IN MEMORIAM Vasile TĂRÂȚEANU - 80

Poetul și activistul public **Vasile TĂRÂȚEANU** (27 septembrie 1945 – 08 august 2022), personalitate culturală polivalentă marcantă a comunității românești din Ucraina, s-a născut în Sinăuții de Jos, raionul Adâncata (Hliboca) din regiunea Cernăuți. În 1972 Vasile Tărâțeanu absolvă Facultatea de Litere a Universității din Cernăuți. A fost redactor la ziarul „Zorile Bucovinei”, la postul de radio Kiev (secția română) – în anii 1969-1991; fondator al Societății pentru Cultură Românească „Mihai Eminescu” din zonă, redactor-șef și editor la diferite publicații precum: „Plai românesc”, „Arcașul”, „Curierul de Cernăuți” și „Junimea”; director al Centrului Cultural Român „Eudoxiu Hurmuzachi”, președinte al Fundației culturale „Casa Limbii Române” din Cernăuți.

Debut editorial: „*Harpele ploii*”, versuri, 1981. În anii 1988-1997 poetul devine membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova și al Uniunii

Scriitorilor din România (Filiala Iași), membru-correspondent al Academiei Americano-Române de Științe și Arte și membru de onoare al Academiei Române.

Premii și distincții (1994-2019): Marele Premiu Internațional pentru Arte acordat în cadrul Festivalului Internațional „Noptile de poezie de la Curtea de Argeș”, Premiul revistei „Poesis”, premiul Fundației și al Societății Scriitorilor Bucovineni și Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova; titlul de „Cetățean de Onoare al Municipiului Iași” și al Craiovei.

Opera literară: Din 1984 până în 2008 regretatul poet a publicat peste 20 de cărți, printre care: *Dreptul la neliniște*, *Linia vieții*, *Teama de înstrăinare*, *Litanii din Țara de Sus*, *Și ne izbăvește pre noi*, *Crucificat pe harta țării*, *Degețelul salvator* (poezii pentru copii) ș.a.

Referințe:

- Poetul înstrăinării, mereu în căutarea identității pierdute, cu sufletul mai mare decât mărunta-i dar vâjoasa făptură, Vasile Tărâțeanu este veșnicul pelerin romantic cu pielea tăbăcită de cele patru vânturi, dedicat apostolatului cultural românesc-bucovinean și unui recitativ poetic al înstrăinării în maniera Goga sau folcloric-eminesciană. El scoate versul de-a dreptul din sufletul său înstrăinat, fără dichisuri și zorzoane sonore, mereu cu coarda înstrunată la sunetele amar-dulcei Bucovine.

Mihai CIMPOI

- Unul singur, Vasile Tărâțeanu, deseori face mai mult decât instituții întregi.

Mircea LUTIC

- Vasile Tărâțeanu este bradul de munte, iar rășina tulpinii sale nu este altceva decât viața rănită, dar nicicând ingenucheată pe care o trăiește în mijlocul unor neconținute furtuni istorice.

Grigore VIERU

- Vasile Tărâțeanu lasă impresia că s-ar trage din stirpea acelor străjeri de odinioară de la margine de țară, care – aceasta fiind misiunea lor de secole la fruntarii – după ce dădea semnul de alarmă cu „șfoara” aprinsă pe culmi, urma să se bată și să țină piept aproape de unul singur cetelor năvălitoare, până să ajungă la el grosul oștilor voievodale hăt de la ceta-tea de scaun.

Nicolae DABIJA

- Un poet român visând România, bolnav de România, un poet exprimat în tot mai puternice poeme înțelepte de lacrimă, scrise cu o atât de mare ingeniozitate, încât, cu tinerețea lor, par opera unui bătrân...

Gheorghe TOMOZEI

- Vasile Tărâțeanu este omul care „apasă pe condei ca pe un trăgaci”. Capabil, deci, să tragă „clopotul de alarmă al conștiinței de neam”, să alerge în toate părțile pentru a scoate „Plai românesc”, publicație ce prin zbaterea acestui împătimit poet care a fost și redactorul-șef al ziarului – continuă să apară, învingând toate potrivnicile.

Viorel DINESCU

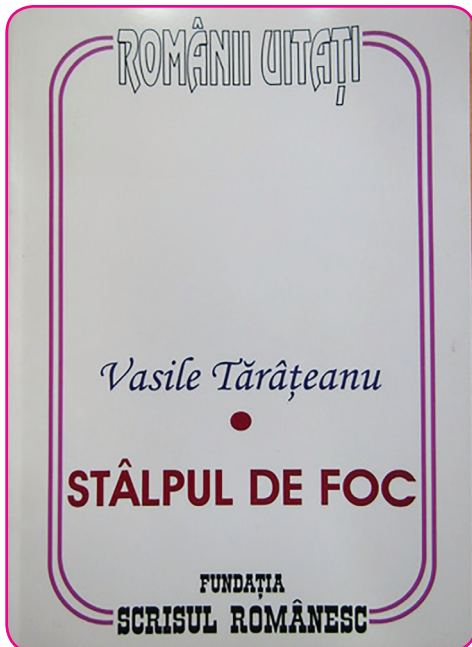
- Vasile Tărâțeanu nu se joacă cu vorbele, nu este festivă când scrie despre destinul limbii române, care e Patria noastră a tuturor, dar nici nu-și face iluzii. Spre deosebire de vizionarii pseudoelitști care se zbat în aventuri formale și formaliste, pentru Vasile Tărâțeanu viața e resimțită ca un „pat de Procust”, împotriva căruia ești dator să lupți, iar nu să te lași lungit sau scurtat după pofta călăului.

Adrian Dinu RACHIERU

„Dragostea noastră de neam și de țară E ca și dulceața de cireașă amară...”

Rugă

Din toate câte-ți cer
Întru ființă,
Miluește-mi, Doamne,
Pura credință.
Pre mine însumi –
Mereu înspre Tine
Cu gândul înalt
Al uitării de sine,
Cu voce de psalm
Și privire senină
Să pot dăru și
Altor lumină.
În jertfirea de tot
Ale sfinte iubiri
De-aproapele care
E-ntre răstigniri...

Și totuși

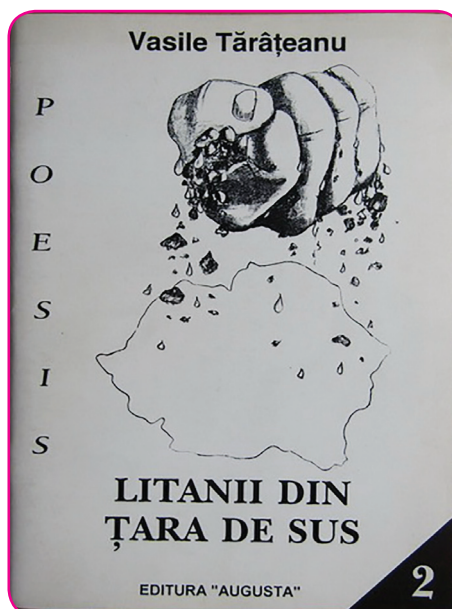
După o frunză îți dai seama
Că tot ce este a mai fost,
Că lumea asta nu se schimbă
Și lupta n-are nici un rost.
Te simți ca după o furtună,
Pe dinlăuntru-ți dărâmat,
Dar nu găsești un loc în care
Să mori cu sufletu-mpăcat.
Și totuși chiar în clipa asta,
Când pare că te-ai liniștit,
De sub dărâmături te-nalță
Un cântec nou fără-de sfârșit.

Acuarelă

Cu frunza în dungă
Străjuind depărtări
Ard plopilor în toamnă
Parc-ar fi lumânări.
Flăcăriua lor tristă
Venind de aiurea
Cu limbi ca de șarpe
Incendiază pădurea.
Până vântul îndeasă
Norii negri duium
Să stingă incendiul,
Pădurea-i un scrum...

Timpul care vine după noi... (Ziceri de Vasile Tărâțeanu)

- Scriitorul nu poate exista în afara cetății și în afara limbii materne.
- Pentru că limba este o Patrie a poetului și, dacă el nu e un ostaș al acestei limbi, un apărător al ei, noi trebuie să fim acolo nu numai poeți, ci și oameni ai cetății, și lectorii ei, și luptători pe baricada limbii române. Trebuie să fim și politicieni și diplomați, să fim, cum spunea Marin Sorescu, „Suflet bun la toate”.
- Dacă mă consider poet român? Român, în primul rând! Nu știu dacă timpul mă va considera ca atare și dacă merit să rămân în literatura română. Aș vrea să cred că tot ce fac și ce-am făcut nu este rezultatul unei simple pasiuni. M-aș mulțumi să rămân, precum a rămas Arthur Enășescu, cu o singură poezie: „Cruce albă de mesteacăn”. Azi, mulți doresc să ocupe un loc în literatura română. Apar nenumărate cărți de toate genurile și acest lucru mă înspăimântă, dar timpul va ști să cearnă și vor rămâne numai lucrările de valoare. Și pe timpul lui Eminescu scriau destui, dar a rămas, ca un vârful, Mihai Eminescu. E foarte bine că se scrie și mulți scriu foarte bine. Timpul care vine după noi, însă, va ști să aleagă...

Patrimoniu UNESCO din România

BISERICA DE LEMN DIN PLOPIȘ

BISERICA DE LEMN DIN PLOPIȘ, comuna Șișești, județul Maramureș, datează din anul 1798. Are hramul „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil”. Biserica se află pe lista patrimoniului mondial al UNESCO.

În anul 2014 a fost inițiat un proiect de restaurare totală (arhitectură și pictură) de către Parohia Ortodoxă Română Plopiș, preot paroh fiind Daniel-Vasile Pop, lucrările propriu-zise fiind finalizate în aprilie 2021. Având dimensiuni modeste: 17 m lungime, 7 m lățime și 47 de m înălțime, biserica din Plopiș se remarcă prin proporțiile sale bine echilibrate, ce o fac cunoscută ca una din cele mai înche-gate și unitare construcții religioase din Maramureș. Are plan dreptunghiular, cu pridvor pe vest și absida altarului poligonală. În interior, în naos, se remarcă bolta, cu secțiune trilobată, singura de acest tip într-o biserică de lemn.

Exteriorul este bogat decorat. Fațadele, cu ferestre în acoladă, dispuse pe două niveluri, au un brâu de secțiune semicirculară, cornișa este subliniată de o friză de denticuli în coadă de rândunică, iar

consolele acoperișului au terminație în trepte. Pridvorul este mărginit de un parapet traforat și arcade festonate, pe stâlpi de lemn. Acoperișul, unitar deasupra naosului și pronaosului, are în coamă, spre vest, terminație în jumătate de con. Turnul-clopotniță se ridică parțial deasupra pronaosului și parțial deasupra pridvorului și are camera clopotelor în consolă, deschisă, cu parapet traforat, arcade și acoperiș înalt, piramidal, cu turnulețe de colț.

Pictura a fost executată în anul 1811 de Ștefan Zugravul din Șișești și se păstrează fragmentar pe bolta naosului, unde se remarcă imaginea Sfintei Treimi, scene din Apocalipsă sau din Ciclul Patimilor, într-o paralelă moralizatoare, caracteristică programelor iconografice din bisericile maramureșene; pictura tâmplii și cafasului sunt opera aceluiași zugrav. Aceluiași pictor îi datorăm și pictura unor icoane, între care și cea de pe masa altarului. În sprijinul acestei afirmații vine inscripția aflată pe spatele icoanei de prestol, inscripție ce atestă paternitatea acesteia, respectiv că a fost pictată de Ștefan Zugravul.

Sursa: WIKIPEDIA

• Biserica de lemn din Plopiș, jud. Maramureș

PARȚICIPĂ ȘI TU!

Concursul de eseuri și fotografii: ITINERAR TURISIC

În localitățile noastre există monumente remarcabile naturale (lunci, parcuri, bazine acvatice ș.a.); muzee de etnografie și folclor; monumente de istorie, artă și cultură; biserici străvechi și mănăstiri; alte așezăminte ce merită să fie vizitate de turiști. Închipuiți-vă că sunteți ghizii acelor locuri și obiective turistice, gata să le povestiți cititorilor noștri despre ele, trimițând neapărat și fotografii.

Concursul va începe în luna octombrie 2025 și se va încheia în luna iunie 2026. Învingătorii vor beneficia de Diplome de laureat și premii bănești, după cum urmează: pentru locul I: 600 lei; pentru locul II: 500 lei; pentru locul III: 400 lei; pentru mențiune: 300 lei.

Așteptăm materiale de la voi la adresa electronică contact@floriledalbe.md. Nu uitați să indicați adresa poștală exactă. Succes!

SANCTUARUL MEMORIEI

Ion ANTON

SAHARNA

Pe fila asta albă de calcar
Strămoșii geto-daci s-au iscălit.
O, sufletul lor sfânt și milenar
Pe-aceste stânci de veghe-i răstignit!

Eu vin aicea ca într-un altar,
Din care neamul meu a răsărit.
Pe fila asta albă de calcar
Strămoșii geto-daci s-au iscălit.

Și-n van câte-un istoric se căznea
Să-mi pospăie memoria cu var.
Eu știu că genealogia mea
E scrisă din hotar până-n hotar
Precum pe fila asta de calcar.

• Saharna. Vechile chilii din stâncă.

GLOSAR ISTORIC

DICȚIONAR explicativ

F

• **fracțiune** – grup de persoane unite pe baza unor interese politice comune și care se manifestă violent.

• **falangă** – (în Grecia antică) formațiune de infanteriști înarmați cu lănci, dispuși în rânduri compacte.

• **falx dacorum** – termen latin care desemnează sabia specifică dacilor.

• **Fanar** – cartier din Istanbul locuit de greci, reședință a patriarhului ortodox.

• **fanariot:**

– membru al unei familii aristocratice grecești ce locuia într-un cartier din Constantinopol, numit Fanar.

– denumirea epocii cuprinse între 1711/1716 și 1821, în care mulți dintre domnitorii Țărilor Române au fost fanarioți.

• **faraon** – titlu pe care îl purtau vechii regi ai Egiptului.

• **fariseu** – membru al unei grupări politico-religioase la vechii evrei, care se caracteriza prin formalism exagerat în respectarea normelor religioase.

• **fascii** – mănunchi de nuiele în jurul unei securi, simbol al puterii, purtat de lictorii care îi însoțeau pe unii magistrați în Roma Antică.

• **fascism** – ideologie apărută în Europa după Primul Război Mondial, care a stat la baza unor partide de extremă dreaptă.

• **federalism** – doctrină politică, în opoziție cu modelul de stat unitar și centralizat, care propune organizarea statului pe baza unor legături federative între mai multe state membre, fiecare dintre acestea având o largă autonomie legislativă și administrativă (vezi: *federalism european*).

• **federație** – formă de organizare statală constând în unirea mai multor state autonome într-un stat unitar, condus de un guvern central.

(Va urma)

ESEU

O MEDITAȚIE TRANSPERSONALĂ
ASUPRA LIMBII CA DESTIN COLECTIV

Eseul poetului Victor Teleucă, „*Car frumos cu patru boi*”*, reprezintă mai mult decât un text memorialistic sau o confesiune personală. Este o lucrare de meditație filosofică asupra identității colective, a existenței naționale în marginea istoriei, și a limbajului ca formă de ființare. Scris într-un context tensionat al Basarabiei – sfârșitul anilor '80 și începutul anilor '90 –, eseul devine un manifest ontologic, în centrul căruia limba maternă nu este doar un instrument de comunicare, ci o formă de existență în sine, un *logos* în sens heideggerian, un „corp spiritual” care dă sens comunității. Într-o epocă în care identitățile sunt supuse relativizării, iar limba maternă este uneori privită ca un simplu „vehicul cultural”, Victor Teleucă propune o viziune transpersonală și sacră. El nu scrie despre limbă, ci prin ea și în ea, într-un limbaj în care poezia se contopește cu filosofia într-o deschidere vibrantă spre universalitate. În centrul eseului se află o întrebare esențială: ce înseamnă să-ți pierzi limba? Întrebarea nu ține de o simplă problemă de ordin lingvistic sau de un act politic. La mijloc e o fractură ontologică, o formă de dez-întrupare identitară. Textul trimite la însăși condiția intelectualului român basarabean, la zbaterile interioare ale unui scriitor (Sinele autorului) aflat într-un permanent conflict între demnitatea culturală și realitatea socio-politică. Omul de cultură devine o conștiință scindată: prins între idealul limbii ca fundament sacru al omului și comunității sale umane și realitatea dură a marginalizării acesteia. Poetul surprinde conflictul, esențial pentru dezrădăcinările identitare ale basarabenilor, între datul metafizic al limbii și conjuncturile nefaste ale istoriei. **Limba română** e ridicată la rang de entitate sacră suferindă: „*Limba tot a fost judecată, răstignită pe cruce, murea, dar peste noapte învia.*” Supusă martiriului, limba dă dovadă de aceeași capacitate miraculoasă de regenerare ca și arhetipul *christic*. Este în această suprapunere de planuri o metaforă a Ființei rănite, în sensul heideggerian al *Sein zum Tode*: moartea limbii ascunde în adâncuri potențialul unei învieri.

* Publicat de Editura „Universul”, Chișinău, 2011

Astfel, Victor Teleucă nu doar că deplânge soarta limbii, ci îi acordă valoarea de *axis mundi*, punctul central în jurul căruia gravitează destinul unui popor. În acest sens, pierderea limbii nu înseamnă un accident istoric oarecare, indicând o tragică amputare ontologică. De aici și tonul elegiac de meditație gravă a scrierii, marcată de luciditate și durere acută.

Dincolo de stilul dens, cu numeroase analogii și simboluri (Hristos, Mesia, Carul Mare), alternând între observația de circumstanță și reflecția filosofică, între lirism și proză confesivă, transpare un discurs polifonic, în care se aud vocile colective ale istoriei, ale celor care au trăit „sub vremi”, fără puterea și voința să le schimbe. Textul, dacă e să folosim o abordare din perspectiva psihologiei transpersonale (Stanislav Grof, Ken Wilber), poate fi interpretat ca o reprezentare a conștiinței colective, în care ego-ul individual transcende în favoarea unei dimensiuni arhetipale. Limba nu este doar un cod sau o convenție socială, ea este un câmp energetic, un vector de memorie ancestrală, o formă de conștiință colectivă. Imaginea *Carului cu patru boi* funcționează ca simbol arhetipal, este expresia și vehiculul memoriei, tradiției, rădăcinilor. Carul, greoi și arhaic, evocă o civilizație rurală, dar și o mișcare cosmică lentă, o călătorie inițiativă a spiritului colectiv. Evocarea constelației Carul Mare transformă simbolul într-un element al transcendenței, limba devine constelație cerească, mit, eternitate. Această transfigurare a limbajului corespunde cu ceea ce Mircea Eliade numea „*ieșirea din timpul profan*”: limba română, marginalizată social, prigonită, se ridică simbolic, transfigurată prin destinul purtătorilor ei, la dimensiuni cosmice. Renunțarea la limba maternă echivalează cu renunțarea la Sine. Nu e vorba doar de o trădare culturală, gestul trimite la o formă de exil interior, la o lepădare de propria ființă.

Personajele eseului – născătorul, bărbatul rațional, tânărul înstrăinat – sunt ipostaze ale *rupturii identitare*. „A nu-ți vorbi limba este, în fond, a nu te mai cunoaște pe tine însuși.” Această afirmație se poate pune în dialog cu filosofia lui Heidegger, pentru care

limbajul este mediul în care Ființa se manifestă: „*Ființa care poate fi înțeleasă este limbaj*”. Astfel, înstrăinarea de limbă este o înstrăinare de ființă, o disoluție a sensului. Amintim că, în perspectiva psihologiei abisale a lui Carl Gustav Jung, renunțarea la limbajul arhetipal înseamnă *dezactivarea inconștientului colectiv*, adică a forței care conferă coerență psihică și spirituală unei comunități. Eseul este străbătut de ideea că *limba prin suferință renaște*, că suferința colectivă face parte dintr-un *parcurs inițiativ*. Acest aspect poate fi pus în legătură cu *filosofia tragică* a lui Friedrich Nietzsche, care vede în suferință o condiție a *devenirii autentice*: „Trebuie să porți haosul în tine pentru a putea da naștere unei stele dansatoare.” (*Nașterea tragediei*).

Deși lent, greoi, arhaic, „carul cu patru boi” este pentru Victor Teleucă tocmai acest haos purtător de germenii cosmici ai renașterii. Scârțâitul lui sugerează durere, dar și creație. Am putea spune că este chiar *durerea facerii/refacerii constelației identitare românești a Basarabiei*. Textul depășește cu mult granițele eseului clasic. Este o meditație filosofică asupra identității, o construcție transpersonală asupra limbajului, dar și un act de revelație ontologică. Victor Teleucă ne reamintește că nu putem trăi în adevăr dacă nu trăim în limba noastră. Într-o lume dominată de viteza limbilor globale, de „limbile forței”, *limba română* devine un simbol al esenței lente, dar durabile. Iar scârțâitul roților carului cu boi este poate ultimul cântec al unei civilizații care, în loc să se salveze prin putere, caută mântuirea prin cuvânt. Dacă părăsim acest car, avertizează Poetul, nu vom mai ajunge niciodată acasă. Iar a nu ajunge acasă înseamnă, în fond, a pierde locul nostru în lume.

Dumitru GABURA

ÎNDRĂGOSTITĂ DE VIAȚĂ ȘI POEZIE

Deși a absolvit facultatea de biologie, tânăra **Iulia Gheorghian** din frumosul sat bucovinean Pătrăuții de Jos, de pe Valea Siretului, s-a dedicat poeziei. Este un suflet sensibil și mereu dornic de fapte bune. Este o ființă cu multă evlavie în suflet. Iubește viața, satul în care a văzut lumina zilei, Bucovina, este muncitoare și pricepută la toate.

Este membră a cercului literar LIRA de la biblioteca din Pătrăuții de Jos.

Îi place autenticul în toate. Nu în zadar scrie versuri cu condeiul. Este ceva frumos în asta, în era calculatoarelor și modernismului. Iubește portul, obiceiurile, tradițiile neamului nostru.

Multe dintre versurile ei au fost publicate în revista „Făgurel”, în ziarele „Zorile Bucovinei”, și „Gazeta de Herța”, în câteva cărți de ale mele, inclusiv în „Pătrăuții de Jos, tu ești baștina mea”, „Începătorii”, „Muguri pe ramul creației”.

Îi dorm succese în continuare. Doamne ajută!

Eleonora SCHIPOR

CERNĂUȚI

Un alt oraș ca tine-n lume nu-i,
Din Bucovina Sfântă – sfânt vlăstar,
N-am vrea să te-nchinăm nimănui,
Ci-am vrea să stai de strajă la hotar.

Păzind Moldova – țara lui Ștefan
De orice rău și de orice urgie,
Să ne-nflorească țara, an de an,
De-acum pân-la Cereasca împărăție.

Limba noastră

Limba noastră-i ca o floare
Mângâiată de lumină.
Soarele când ne răsare
Peste-a cerului grădină.

Limba noastră-i ca o pâine
Ce-o împărțim la mari
și mici,

Ca în ziua cea de mâine
Să ne fie toți voinici.
Limba noastră
românească-i
Ca și pasărea ce cântă.
Mereu să ne înflorească,
Să ne fie în veci sfântă.

Mi-e dor de Tine, Doamne

Mi-e dor de Tine, Doamne,
Cu multă bucurie,
Spre Tine strig,
O, Doamne,
Mi-e dor de veșnicie!

Mi-e sete de izvoare
Ce curg din cerul Sfânt,
Aș vrea s-aud cântare
De îngeri pe pământ.

Mi-e dor de-a mea iubire,
De darul tău mi-e dor,
Dar știu că-n suferință
Totuși nu pot să mor.

Știu c-o să fie pace
Și că va fi Pământul
Cu cer senin, cu soare...
În cele patru vânturi.

Lacrimile

Nici o lacrimă nu cade pe pământ,
Ci de mâini de îngeri ele-s adunate
Și sunt duse către tronul Sfânt,
Ca un dar de preț sunt căutate.

Dumnezeu cu milă le sărută
Și dorințele le împlinește,
Dăruind răsplată mare, multă
Celui ce aproapele-și iubește.

Plâng călugării și mame plâng,
Plâng îndrăgostiții și poeții,
A lor lacrimi îngerii le strâng
Și se schimbă toate-n sensul vieții.

Dacă inima te doare, suflet drag,
Las-să curgă ca din nori șiroaie,
Dumnezeu primește al tău dar
Și-ai să ai o bucurie mare.

Lumea

Lumea este bună?
Lumea este rea?
Fiecare spună,
Creadă cum o vrea.
Eu zic: Nu-i prea bună
Și nici nu-i prea rea,
Credința străbună
O poate îndrepta.

Iulia GHEORGHIAN
s. Pătrăuții de Jos,
regiunea Cernăuți

DREPTURILE MELE, CE SĂ FAC CU ELE?

Nr. 7 (186)

Coordonator de pagină: Eudochia VERDEȘ

VALORI EUROPENE

ȘANSE REALE PENTRU VIITOR

Chiar la începutul noului an de studii, elevii de la Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” din Comrat au luat cunoștință de proiectul „Ideathonul comunităților europene.” Le-au venit în ajutor colegele din clasele superioare Ana-Adelina STOINOV și Victoria STOLERU, care au organizat promovarea activă a platformei GagauzLink, din care face parte proiectul respectiv. Elevii au aflat cum pot accesa cele 50 oportunități educaționale, de voluntariat și de dezvoltare. Au discutat despre valorile Uniunii Europene, precum democrație, solidaritate, egalitate și diversitate.

GagauzLink este un spațiu în care tinerii pot afla informații corecte și pot descoperi șanse reale pentru viitor. Fiecare poate profita de oportunitățile care i se potrivesc explorând platforma <https://inimimarinimoase.md>.

Voluntarele Ana-Adelina Stoinov și Victoria Stoleru

Cultivă-ți încrederea în sine!

Cum descoperi că ești special

Maria voia mult să se simtă specială și se compara mereu cu alții. Observa cum părinții se jucau cu surioara ei mai mică, însă nu-și amintea să se fi jucat și cu ea cândva. Îi vedea pe bunici cum o răsfăță pe sora ei mai mică și nu mai știa dacă fusese și ea alintată, cu ani în urmă. Amintirile erau prea îndepărtate ca să mai merite atenție, acum Maria își compara mereu viața cu cea a altora.

Părea ca toata lumea găsea pe altcineva mult mai demn de atenție decât ea. Chiar și la școală, întotdeauna cineva se bucura de mai multe aprobări și încurajări. Când erau anunțate notele de la vreun test, Maria o vedea pe mama Emmei cum își îmbrățișa fetița. Aceasta, bineînțeles, era cea mai bună din clasă. Ea însă, când aducea acasă note mai modeste, auzea doar încurajare să facă mai bine data viitoare.

Maria își mai dorea să fie ca Ana, care avea o mulțime de prieteni. Pe când ea avea doar două prietene. Într-una din zile, Maria observă că Emma căuta agitată ceva în geantă.

- Ce cauți? o întrebă.
- Fișa pentru tema la matematica. Nu știu unde am pus-o. Cu siguranță, am pierdut-o. Ce mă fac?
- Dacă vrei, putem să ne facem tema împreună. Eu am fișa acasă, îi propuse Maria.
- Ce idee bună! Cu mare drag, îi răspunse Emma.

Astfel, cele doua fete și-au petrecut întreaga după-amiază rezolvând exerciții și probleme la matematică. Emma i-a explicat toate noțiunile pe care Maria nu le înțelesese până atunci. La plecare, Emma îi mulțumi Mariei și îi făcu o destăinuire:

- Știi, nu e deloc ușor să fii printre primii în clasă. Atât profesorii, cât și părinții au așteptări foarte mari de la tine. Uneori aș vrea să fiu ca tine, mai liniștită și mai relaxată. Nu doar notele contează, până la urmă!

La scurt timp, Maria a întâlnit-o pe Ana, foarte supărată, aproape plângând.

- Ce s-a întâmplat? o întrebă Maria.
- Toată lumea se așteaptă să fiu mereu veselă, bine dispusă, pusă pe glume. Iar când nu pot fi așa, nu-mi mai caută prietenia. Aș vrea să fiu în locul tău, să am mai puțini prieteni, dar cu care să mă înțeleg cu adevărat bine, îi mărturisi Ana.

Maria rămase pe gânduri. Cele două fete pe care le admira atât de mult și pe care le invidia, în realitate, voiau să fie ca dânsa! Din acel moment, a simțit mai multă încredere în sine. Poate că nu trebuia să fie printre primii. Poate că nu trebuia să fie specială în ceva anume. Poate era deosebită anume prin felul ei de a fi?

Adaptare după 101 Healing Stories for Children and Teens

„Suntem speciali!” Fotografie-simbol

ABC-ul drepturilor tale

Ce este Consiliul Europei?

Consiliul Europei este o organizație internațională având scopul de a promova drepturile omului, democrația și statul de drept în Europa.

Consiliul Europei este independent de Uniunea Europeană, dar reunește toate statele Uniunii, precum și alte țări din Europa care nu sunt încă membre.

Consiliul Europei este alcătuit din mai multe organisme, dintre care cele mai cunoscute sunt:

- Curtea Europeană a Drepturilor Omului;**
- Comitetul de Miniștri**, care constituie organismul de decizie al Consiliului Europei;
- Adunarea Parlamentară**, care alege judecătorii Curții Europene a Drepturilor Omului, veghează asupra respectării valorilor de bază promovate de Consiliul Europei.

Harta vocației

Călătorie spre sine

În zilele vacanței, am avut bucuria de a desfășura o activitate captivantă alături de elevii din raionul Florești, în cadrul Școlii de Vară cu tema „Descoperă-ți vocația prin educație”.

Primii pași spre descoperirea vocației

Am discutat despre importanța educației în procesul de descoperire a vocației, despre pasiunile și talentele personale. În cadrul activității în grup „Pașii spre o viață cu sens”, participanții au reflectat asupra valorilor care îi definesc și asupra pașilor concreți pentru a-și construi un drum în viață. După care, cu un deosebit interes, au completat fișa „Harta vocației mele”.

Echipa Centrului Raional de Tineret Florești a adus un plus de energie prin jocuri dinamice, care au creat o atmosferă caldă, relaxantă și plină de voie bună. Am trăit împreună momente de conectare, reflecție și inspirație – un pas important în evoluția fiecărui tânăr.

Echipa CRT Florești

Participanții la Școala de Vară și-au primit certificatele

AVE TERRA!

Coordonator de pagină: Lica MOVILĂ

Nr. 7 (368)

Pagină de cultură și educație ecologică

Program educativ

COLECTEAZĂ SELECTIV DEȘEURILE

Elevii din instituțiile de învățământ din municipiul Chișinău vor colecta selectiv deșeurile ca parte a unui program de educație ecologică și responsabilitate colectivă. Măsura este prevăzută într-un acord de colaborare între Direcția Generală Educație Tineret și Sport (DGETS) și Fundația „ECO SAVE”. Parteneriatul are ca scop promovarea unei gestionări eficiente a deșeurilor în școli prin implementarea colectă-

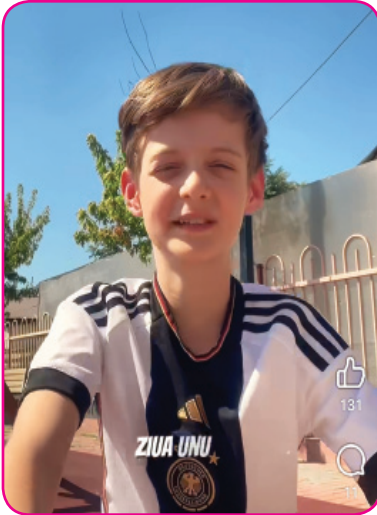
rii selective, instruirea cadrelor didactice și a elevilor în domeniul responsabilității extinse a producătorului (REP), precum și desfășurarea de campanii ecologice în rândul comunității educaționale. Autoritățile municipale își propun, prin acest demers, să formeze o generație mai conștientă față de impactul asupra mediului și să transforme școlile în spații-model de durabilitate.

Sursa: Știri.md

Nota redacției:

Noi, angajații revistei „Florile Dalbe”, le urăm succes tinerilor ecologiști în realizarea acestui proiect nobil și atât de necesar locuitorilor țării noastre. Sperăm că în viitorul apropiat faptele bune în folosul comunității vor deveni un lucru firesc pentru fiecare copil de la noi. Un exemplu frumos în acest sens ar fi băiețelul Cristi (din modestie, și-a păstrat semianonimatul), care, încurajat de unchiul său, cântărețul The Urs, a început să colecteze deșeurile din împrejurimi, „raportând” fiecare pas făcut pe rețelele de socializare. În acest mod, micul sanitar-voluntar și-a câștigat 6.300 de urmăritori, inițiativa sa implicând o mulțime de copii, tineri și adulți în munca de creare a unui mediu mai curat, mai sănătos.

Cor. „F. D”

E bine să știți

SAREA ÎN „BUCATELE” ANIMALELOR

Sarea este foarte importantă pentru organismul nostru. Știți, însă, că și animalele consumă sare? Sarea este alcătuită din particule de natriu și clor, strâns legate între ele. Acestea se conțin în mușchii și în sângele animalelor. Ele asigură activitatea celulelor nervoase, ajută inima să funcționeze normal. Doar așa necuvântătoarele pot fi sănătoase, pline de forță și vioiciune. Lipsa de sare în „bucate” le provoacă pierderea poftei de mâncare, indispoziție, conduce la slăbirea organismului și împiedică dezvoltarea și creșterea puilor.

Doza zilnică de sare pentru un om matur este de 10-20 de grame. Animalelor le sunt suficiente 5 grame pe zi. Nu toate animalele, însă, capătă porția necesară de sare din

hrana pe care o consumă – doar cele de pradă, pentru că sângele, oasele și mușchii animalelor vânată conțin acest produs. Iar animalele erbivore nu se mulțumesc cu cantitatea mică de sare din plante și din apă. De aceea, ele o caută pretutindeni. Dacă, din întâmplare, cerbii, ciutele, iepurii și alte animale găsesc în iarbă sare vărsată, o mănâncă într-o clipită. Pădurarii, silvicultorii știu bine acest lucru și se străduiesc să asigure vietățile din pădure, gospodării și rezervații cu sare, adăugând-o, împreună cu hrana, în uluce. Țăranii, din cele mai vechi timpuri, au avut grijă să le dea, din când în când, vitelor din ocol să lingă un drob de sare.

P.S. Ce alimente „ciudate” ați observat că folosesc animăluțele voastre de companie? Știți de ce procedează astfel? Scrieți-ne.

File din „Cartea Roșie”

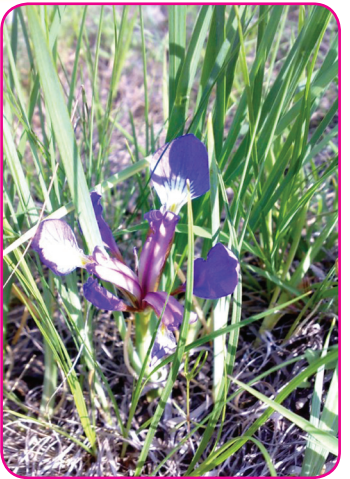
STÂNJENEL PONTIC

Specie decorativă cu înflorire timpurie; poate fi folosit la crearea spațiilor verzi.

Este o specie pereclitată. Crește, preponderent, lângă comuna Bumbăta, r-nul Ungheni, și comuna Delacău, r-nul Dubăsari. Peste hotarele republicii poate fi întâlnită în sud-vestul Câmpiei Est-Europene, în Caucaz, Europa Centrală, regiunea de est a Mării Mediteraneene.

Pentru creștere preferă pantele abrupte de lângă păduri, cu excepția estică, la altitudinea de 3000 m, pe sol erodat. Stânjelul pontic este asociat cu plante dominate de bărboasă, colilie și cimbrisor. În aspect cantitativ, vegetează în grupuri mici, a câte două-trei plante. Numărul total e de câteva zeci de exemplare și se reduce din cauza valorificării pământurilor și intensificării de eroziune a solului. Stânjelul înfloarește în mai - începutul lui iunie. Fructele se coc în iunie. Se înmulțește prin semințe și pe cale vegetativă, prin rizomi. Plantă xerofilă, heliofilă.

Crește în Grădina Botanică a Academiei de Științe a Republicii Moldova. Este inclusă în lista speciilor de plante ocrotite prin lege pe teritoriul țării.

A CĂZUT O RÂNDUNICĂ...

Rândunicile nu ar trebui să se afle niciodată pe sol. Aceste păsări insectivore își petrec cea mai mare parte a vieții în aer și ating pământul doar atunci când ceva nu este în regulă. De aceea, dacă găsiți o rândunică căzută, este important să acționați adecvat pentru a nu-i pune viața în pericol. Primul lucru pe care nu trebuie să-l faceți este să o aruncați în aer, chiar dacă pare o modalitate logică de a o ajuta. Rândunicile nu pot decola de la sol, iar forțarea lor să zboare poate provoca leziuni interne dacă sunt rănite sau deshidratate.

De asemenea, nu trebuie puse în colivii, deoarece aceste păsări s-ar putea răni încercând să scape. Cum procedăm? Vom ridica cu grijă rândunica și o vom așeza într-o cutie de carton, cu orificii de aerisire și o bază moale (șervețele de bucătărie). Nu trebuie acoperită. Dacă e slăbită, i se poate oferi o picătură de apă pe vârful ciocului. Nu trebuie să-i turnați apă direct în cioc sau să o apropiați de nări, deoarece rândunicile au un sistem respirator extrem de sensibil. O altă greșală este încercarea de a le hrăni cu pâine, semințe, sau resturi de mâncare. Pentru a vă informa corect, acționați în mod responsabil sunând 112 și urmați recomandările specialiștilor. Ajutați aceste păsări să revină cât mai repede în cer, în mediul lor firesc.

UNIVERS CULTURAL

Coordonator de pagină: Renata CUPCEA

Nr. 7 (87)

TEATRU ȘI POVEȘTE

„LICURICII” cu spectacole prin ȚARĂ

Copiii din mai multe localități ale Republicii Moldova au avut parte de povești captivante cu personaje îndrăgite, odată cu startul turneului organizat de Teatrul Republican de Păpuși „Licurici”, care își începe stagiunea aniversară în cadrul Programului Național „Acces la cultură”, finanțat de Ministerul Culturii. Sursa: moldpres.md

Micii spectatori s-au bucurat de trei spectacole, care au fost puse în scenă în mai multe localități ale țării. „Elefântelul curios”, regizat de Niko Preskura, prezentat la Abaclia, Basarabeasca și la Parcova, Edineț.

Spectacolul „Se caută un prieten”, în regia lui Vasile Clichici, a ajuns la Lucășeuca, Orhei, la Cricova, la Chișinău, Dubăsari Vechi și la Criuleni.

De asemenea, copiii din Soroca au urmărit „Capra cu trei iezi”, regizat de Vitalie Jacotă.

Turneul a adus teatrul mai aproape de copii, oferindu-le ocazia să descopere

re magia poveștilor chiar în localitățile lor.

Cu un buget total de 50 de milioane de lei, programul „Acces la cultură” are ca scop revitalizarea scenei cultura-

le locale prin sprijinirea de festivaluri, expoziții, evenimente în spații publice, activități educaționale, precum și achiziții de echipamente tehnice

FESTIVAL INTERNAȚIONAL

„Rotunda” ÎN LUMINA APLAUZELOR

Ansamblul de dans popular „Rotunda” din Suhuluceni, raionul Telenesti, condus de coregraful Valeriu Diacenco, a reprezentat Republica Moldova la Festivalul Internațional de Folclor „Ceahlăul”, desfășurat recent la Piatra-Neamț, România. Sursa: moldpres.md

La eveniment au participat formații din Bulgaria, Turcia, Macedonia, România, iar „Rotunda” s-a remarcat prin profesionalism și autenticitate, primind aplauze îndelungate din partea publicului.

Pe parcursul celor patru zile, ansamblul a avut ocazia să participe la reprezentații generale, parade festive și spectacole pe scena principală a festivalului. Toate formațiile participante au fost apreciate cu trofee și diplome pentru talent și implicare.

Nicolae Colun, membru al ansamblului „Rotunda”, a descris experiența trăită la Festivalul „Ceahlăul” din România: „A fost o experiență foarte frumoasă, plină de emoții pozitive. Am cunoscut oameni noi și interesanți, tradiții din alte țări precum și portul tradițional al altor state. Am avut 5 zile bogate în emoții, culoare, muzică și dans”, a declarat tânărul dansator.

Prezența ansamblului „Rotunda” la acest prestigios festival confirmă valoarea și frumusețea tradițiilor populare moldovenești, promovate cu mândrie peste hotare.

MAGIA DANSULUI

DARIA, fetița grațioasă

Daria Mihalaș este o fetiță cu suflet delicat și mult talent, care și-a descoperit încet-încet o mare pasiune: dansul. Totul a început ca un simplu test. Părinții au vrut să vadă dacă micuța lor rezonază cu lumea fascinantă a muzicii și a mișcării. Surpriza a fost mare: Daria a demonstrat din prima clipă că învață repede și că are o grație deosebită în mișcări.

Înainte de a se lăsa cucerită de dansurile populare, ea a pășit în lumea baletului. Acolo, fiecare exercițiu a ajutat-o să-și cultive disciplina, sensibilitatea și frumusețea gesturilor. Pas cu pas, dragostea pentru dans a crescut și s-a transformat într-o adevărată pasiune.

Astăzi, Daria este elevă în clasa a VI-a „A” la Liceul Teoretic „Vasile Alecsandri” din Călărași. Ea face parte din ansamblul folcloric „Mugurel”, un colectiv vesel și unit, cu aproape 20 de copii. Împreună, sub îndrumarea domnului Igor Filipciuc, merge la repetiții de trei ori pe săptămână în satul Peticieni. Cu răbdare și profesionalism, profesorul îi învață pe copii pași de dans și le cultivă respectul pentru tradițiile populare.

Daria a strălucit pe multe scene. A participat la festivaluri și concursuri atât în Moldova, cât și în afara țării. A revenit cu impresii deosebite din Bulgaria, unde a concurat trei ani la rând. Chiar dacă nu a câștigat premiul cel mare, locul I și mențiunile obținute i-au adus bucuria recunoașterii și încrederea că munca și talentul ei dau roade.

Dincolo de diplome și aplauze, Daria rămâne o fată liniștită, modestă și foarte sensibilă. Pentru ea, dansul nu este doar o competiție, ci o adevărată bucurie – o poveste spusă prin fiecare pas, prin fiecare zâmbet și melodie care o inspiră.

Și cine știe? Poate, într-o zi, numele Dariei Mihalaș va fi rostit cu admirație atât pe scenele din Moldova sau Bulgaria, cât și pe cele din lumea întreagă.

Renata CUPCEA

În lumea cărților

O viitoare SCRITOARE

Dumitrița Cojuhari este cea mai tânără autoare de carte din Republica Moldova. La doar nouă ani, ea a reușit să scrie și să-și lanseze prima carte – „Jurnalul Dumitriței: o lună de octombrie”. Sursa: diez.md

Cartea a fost publicată după un proces de creație de aproape zece luni, timp în care Dumitrița a redactat textul, a revenit asupra lui, a colaborat la partea de ilustrații și a urmărit cu răbdare etapele de editare și tipărire.

„Cum să ajungi să publici o carte la nouă ani? Citești peste 300 de cărți, scrii o lună zilnic, lucrezi la ilustrații peste șapte luni, revii la text, aștepti încă o lună să iasă de sub tipar și – iată – după 10 luni cartea apare în librării”, a scris tatăl fetei, scriitorul Dumitru Cojuhari, pe pagina sa de Facebook.

Aniversări

Vsevolod CIORNEI - 70

Născut în anul 1955 în satul Lipnic din raionul Ocnița. A absolvit facultatea de jurnalism a Universității de Stat din Chișinău. A activat la numeroase ziare și reviste, a colaborat cu multe posturi de radio și TV. Este autorul volumelor de versuri „Cuvinte și tăceri”, „Istoria geloasă” și „Cuvintele dintre tăceri”.

„...Specialitatea lui Vsevolod Ciornei sunt bufonadele melancolice, cultivarea absurdului, grimasele în spatele cărora se ascunde un acut sentiment al singurătății, [iar] pantomima burlescă este valorificată din perspectiva unui intertextualism demistificator și polemic.” (Octavian Soviany)

CÂNTEC FĂRĂ MUZICĂ

...Tăcerile s-ascund în sunet,
poveștile nu au crezare,
iar termenii topiți în sume
alimentează aprozare...
Am început să-mi semăn mie
sau doar încerc să port un nume
ce la iubire și mânie
nici de-un folos mătincă nu mi-e?

Când cel puțin este prea mult, iar
cel mult e trecerea prin viață,
ne scoate Darwin din maimuță
și fără cozi a fi ne-nvață.
Furtuni s-adună-n munți și-n inimi
când trece nu se știe cine
printre suspine, iar sus, pinii
rănesc mirosul cu rășină...

E seară și îți vine gândul
că... cineva, sus, te iubește,
dar... răgușește cel ce cântă
și nu mai face niciun „best of”
și se aud cuvinte scurte
ca niște ordine lătrate
și viața asta pare scurtă,
plătită-n rate...

Am început să-mi semăn mie
sau lumea s-a găsit pe sine
la capătul mărinimiei
ca pe-un sinucigaș pe șine?
Trăiesc înșurubat în scaun,
respir ceea ce pare aer
și parcă-aș fi un fel de scamă
printre palavre
și parale...

ODĂ ȘI CUPLET

Proclamarea independenței este o dovadă convingătoare
a faptului că până și imposibilul poate fi proclamat.
Falsa mândrie, ca zurgălăul la cingătoare,
nu împietrește vigoarea moale ca un calmant.

Abia obții o libertate și începi a visa la o alta;
afli un adevăr istoric și observi că e incomplet...
Conștiința încearcă să fie principială și-o face lată –
articulează imnuri și ode ce eșuează-n cuplet...

Și sperî mereu că va veni cineva și va rezolva problema...
Care problemă? Oricare! Dar să fie cineva care să vie!
Nu vrei să fii monedă de schimb și jertfă. Dar lemnul
depinde mereu de topor. Asta-i toată filosofia.

Pacea casei e mereu în pericol: vine mereu câte-un gând,
dar acolo unde e gândul, pacea nu mai e pace.
A fi împreună înseamnă a vorbi tăcând...
Dar... când nimic nu-i de spus, cine tace?

BARBAR

A gândi și a compara înseamnă a contrazice
cărțile sfinte și pe oamenii care le știu pe dinafară.
Ești barbar printre greci... Ești făcut arșice,
deoarece la ciocnirea cu întrebările convingerile se înfioară.

Nu proiecta nimic. Întotdeauna totul se întâmplă altfel
decât vrei... Proiectând doar îți cultivi decepții... Zi-ți:
„Ce contează de ești din Balta de Sus sau Balta de Jos? Balta-i baltă,
iar pășaniile îi interesează numai pe cei pățiți”.

Da îndată ce vrei ceva, se aude râsul sardonice
al ghinionului... Un „ha-ha” cu silabele foarte late.
Vremea trece indiferent dacă merge sau stă un ceasornic.
Noaptea durează până la ceai sau, eventual, la cafeaua cu lapte.

Pornești cu barca în larg, dar valul te aduce în golf,
în cazul în care nu te duce direct la fund...
Ce să mai zici de această cădere în gol
fără barcă sau de această ardere fără de foc și fum?

• „Tainele oceanului”.
Desen de Evelina FRUNZĂ, com. Grătiești

FAC PE BRAVUL

Vă salut, dar nu vă spun pe nume.
Suflu praful de pe fracuri reci.
Stau pe loc și pașii voștri-i număr
cum omoară melcii prin curechi.
Lacrimi vechi tresar pe-o față nouă.
Intră-n creier ieftine idei.
Cu tăceri e-atenuat tenorul –
din atunci acumul cum să-l iei?

Mă scufund în vieți orientale
și depozitez în seifuri praf,
sunt de-acord cu tot ce-i pus pe taler.
Fac pe bravul. Ies din veacul brav.

Nu știu ce-ar mai fi de spus acuma.
Muntele e sus, dar ce folos?
Parcă-s într-o urbe sau în scrumul
sângelui prelins din ceafă-n dos...
Caut. Fac scandal și sunt ridicol.
Cheltui bani – alți bani ca să câștig.
Act. Parafă. Paragraf. Articol.
Ea. O vād. Strig aprig. Și mă sting.

ȘTII TU DE LA CARE

Așază-te pe o bancă și gândește-te la toamnă
ca să nu mai cadă frunzele astea degeaba.
Trece pe-alături o lume atât de-nțeleaptă,
încât nu e în stare să te priceapă.

Dar nu te gândi la lume, gândește-te la toamnă.
Acest galben din jur a venit știi tu de la care poet –
ți-o va spune un înțelept care pretinde

că te pricepe,
dar care nu prea deosebește țățele de corset.
De fapt, corsetele astea, cine să le priceapă?
Gândește-te la toamnă ca să justifici ceața...

MISTRIA CONOTATIVĂ

Alungați-mi din preajma urechii această orchestră simfonică.
Luați-mi de sub pași această alee pe care mă plimb.
Votez contra cerului vostru senin.
Zeul meu protector dezertează de pe-al nu știu cântălea Olimp.

Nu mai pot suporta existența părților în afara întregului.
Nici insistența visului peste hotarele somnului.
D-aia să nu vă mirați că răd când vād mistria zidarului
în mâna intelectuală a masonului.

Dacă ajuți piciorul de vers aplicându-i o cârjă,
bineînțeles că nu îl veți face să meargă.
Votez contra cerului vostru senin.
Pentru că acoperă o gaură neagră.

STEREOMETRIE

Tind să mă îngrijorez pentru ce se întâmplă afară
și astfel să uit ce se întâmplă înăuntru,
unde-i un fel de Kosovo sau un fel de circ de fiare,
un fel de smântână din care istoria-și zbate untul.

Fiecare înțelegere asupra încetării focului
e un martie gata oricând să devină ianuarie.
Imposibilul face parte din regula jocului
grație unor particularități fără care jocul șarm n-are.

Pentru întreaga lume asta nu prea are importanță,
ea fiind preocupată (cam ineficient) să rămână întreagă.
Regiunile pașnice încep a consuma catastrofe importate,
ca să fie în rând cu lumea și poate chiar s-o întreacă.

Țările se prăbușesc... ce să mai zici de niște relații
matrimoniale sau amicale? Toate intră la apă.
La triumphiul melodramatic se adaugă etcetera și alții
până devine tetraedru... Iar la stereometrie am prestație slabă...

FORTĂREȚE

ORAȘUL DE AUR

Istoria apariției orașului-fortăreață Jaisalmer, situat în inima deșertului Thar (India), nu departe de granița cu Pakistanul, este legată de numele lui Rawal Jaisal, un reprezentant al dinastiei conducătoare a clanului Bhat Rajput Yadu, care pretindea descendența din zeul Krishna. Acestuia nu-i plăcea deloc amplasarea fortăreței regale principale, care era atacată în mod constant de vecini. Conform unei legende, locul noii construcții a fost indicat de un bătrân pustnic.

Fondat în 1156, orașul a servit ca un important centru comercial pe vechile rute ale mătăsii și ale condimentelor. În epoca medievală era cunoscut de călători drept „Orașul de Aur” – un complex impunător cu străzi labirintice. Fortul Jaisalmer, unul dintre puținele din lume locuite încă, domină peisajul cu zidurile sale maiestuoase construite din gresie galbenă care, în lumina soarelui, strălucește ca aurul.

ARHEOLOGIE

FOSILE DE DINOZAUURI în ROMÂNIA

Un grup internațional de cercetători, format din specialiști de la Universitatea din București, de la Museum für Naturkunde Berlin și University College London, a anunțat descoperirea a două noi specii de sauropode în Bazinul Hațeg din Transilvania, se arată într-un comunicat emis de Universitatea din București.

Cele două specii, numite *Petrustitan hungaricus* și *Uriash kadici*, extind astfel lista sauropodelor europene de la sfârșitul Cretacicului (acum circa 70 de milioane de ani) la 11 fașă de cinci, identificate cu 15 ani în urmă.

Studiul, publicat recent în revista *Journal of Systematic Palaeontology*, descrie contextul în care a fost posibilă apariția speciilor respective în bazinul Hațeg.

Dacă *Petrustitan hungaricus* se încadrează în clasa dinozaurilor pitici, altfel stau lucrurile cu specia *Uriash kadici*.

În cazul acestor specimene, specialiștii au calculat, pe baza dovezilor fosile, că dimensiunile lor erau uriașe – circa zece metri lungime și opt tone greutate, ceea ce îi făcea uriași într-o lume a dinozaurilor pitici.

„Diversitatea extraordinară a speciilor sauropode într-o arie geografică redusă precum Bazinul Hațeg, pe atunci o zonă dominată de insule, este remarcabilă. Sauropode cu dimensiuni complet diferite coexistau într-un areal extrem de redus”, subliniază dr. Verónica Díez Díaz, coordonatorul studiului.

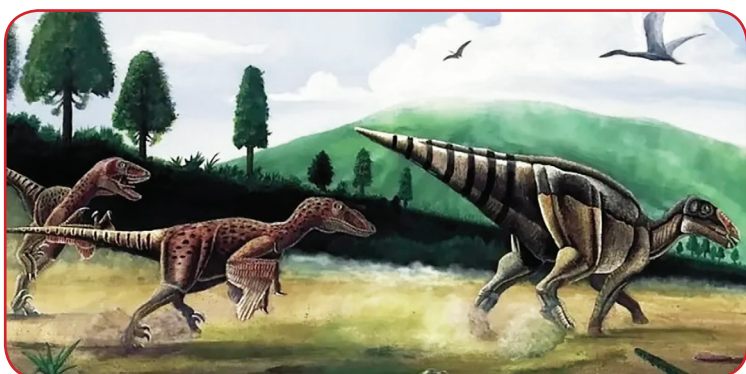
Până la această descoperire, specialiștii credeau că dinozaurii din Bazinul Hațeg s-au adaptat mediului limitat, devenind mai mici.

„Evoluția locală a sauropodelor a fost cu mult mai complexă decât se credea”, opinează conf. univ. Zoltán Csiki-Sava de la Universitatea din București.

Studiul evidențiază inclusiv conexiunile care existau între dinozaurii europeni și rudele lor din Africa, Asia sau America de Sud.

„O contribuție la o astfel de diversitate biologică putea fi facilitată de apariția unor punți de uscat temporare între Europa, Africa și Asia. Iar astfel de migrații par să coincidă cu un nivel mai scăzut al oceanului planetar. În mod curios, este posibil ca unii dintre acești dinozauri să fi înnotat până în Europa, pe distanțe de până la 500 de kilometri”, subliniază Paul Upchurch, cercetător la University College London, și el coautor al articolului.

Sursa: hotnews.com

INVENȚII

CEASUL DEȘTEPTĂTOR

În secolul al V-lea î.Hr., filosoful grec Platon a inventat un ingenios ceas cu apă care nu numai că măsura cu precizie trecerea timpului, dar și fluiera ca să-l trezească pentru prelegerile de dimineață. Călugărul budist Yixing a construit primul ceas mecanic acționat cu apă în jurul anului 700 d.Hr., iar ceasurile de turn chinezești i-ar fi putut inspira pe autorii primelor ceasuri mecanice europene, din secolul al XIII-lea. Ceasul deșteptător clasic de masă, cu clopot care zăngănea, nu a apărut decât în secolul al XIX-lea, ajustat de ceasornicarii francezi și americani.

Ceasurile mecanice aparțineau în mod exclusiv oamenilor avuți până în secolul al XVII-lea. Doar bisericile, palatele regale și cele mai bogate gospodării își puteau permite aceste mecanisme complicate, fabricate manual. Pe lângă faptul că indicau ora, multe ceasuri și chiar orologii din Europa secolului al XVI-lea aveau alarme programabile.

Levi Hutchins, un ceasornicar american, a construit unul dintre primele ceasuri deșteptătoare accesibile în 1787. Hutchins, care locuia în Concord, New Hampshire, și-a proiectat ceasul din lemn, în formă de dulap, astfel încât un clopoțel integrat în acesta să sune în fiecare zi la 4 dimineața, ora la care îi plăcea să se trezească.

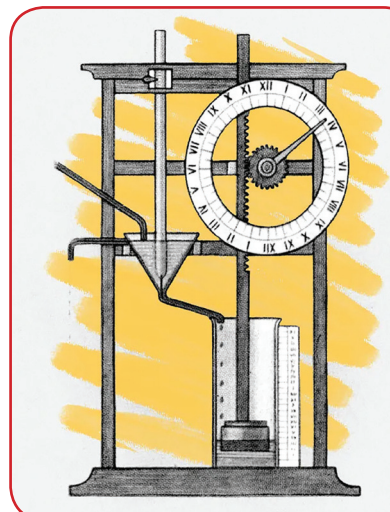
Ceasul lui Levi Hutchins

Peste o jumătate de secol, în 1847, ceasornicarul francez pe nume Antoine Redier a brevetat, în sfârșit, ceasul deșteptător, urmat îndeaproape, în 1852, de americanul J. S. Turner.

Nu a trecut mult timp și ceasornicarii au început să vândă ceasuri deșteptătoare „cu iluminare”, care aprindeau un chibrit și o lampă cu ulei la sunetul clopoțelului. Era ceva incredibil: au fost primele ceasuri din lume care imitau „răsăritul soarelui”.

În 1876, Seth Thomas Clock Company a cerut brevet pentru ceasul deșteptător standard de pat, care a început să fie produs pe larg la începutul secolului al XX-lea. În

sfârșit, apăruse și butonul de amânare propus de compania General Electric-Telechron, care a proiectat futuristul „Snooz-Alarm” în 1956. Datorită dimensiunii și formei mecanismului de alarmă amânarea funcționa doar nouă minute, nu 10, cum era prevăzut. De atunci 10 minute au rămas durata standard de amânare a alarmei, chiar și pentru smartphone-uri.

Ceasul lui Platon

Problemă de logică

$$\begin{aligned} & \text{L} + \text{L} + \text{L} = 9 \\ & \text{L} + \text{L} + \text{L} + \text{L} = 18 \\ & \text{L} + \text{L} + \text{L} = 20 \\ & \text{L} + \text{L} + \text{L} \times \text{L} = ? \end{aligned}$$

Au răspuns corect la problema din 19 iunie Vanesa BOTNARU (Frumoasa, Călărași) și Cristian ONOFREI (Chișinău). Fiți atenți la condițiile problemei noi. Nu uitați: cei mai harnici participanți la concurs vor avea parte de premii.

Elfriede JELINEK (n. 20 octombrie 1946, Mürzzuschlag, Stiria, Austria) este o scriitoare austriacă, una din vocile puternice din perioada postbelică din spațiul de limbă germană. La 7 octombrie 2004 a primit Premiul Nobel pentru „cursul muzical al registrelor în romanele și dramele sale, care cu o pasiune verbală unică în felul său dezvăluie absurditatea și constrângerea clișeele sociale”.

Elfriede JELINEK

PIANISTA

(Fragment)

Profesoara de pian Erika Kohut năvălește ca o vijelie în locuința pe care o ocupă împreună cu mama ei. Mamei îi place s-o numească „mica ei vijelie”, deoarece copilul ăsta se mișcă uneori extrem de repede. Vrea să-i scape mamei. Erika e trecută bine de treizeci de ani. Mama ar putea să-i fie bunică, dacă ținem seama de vârsta ei. Erika a venit pe lume abia după mulți ani grei de căsnicie. Tata i-a predat repede ștăfeta ficei și a ieșit din joc. Fata a intrat, tata a ieșit. De nevoie a învățat Erika să se miște atât de repede. Asemenea unui vârtej de frunze tomnatice se năpustește pe ușa locuinței, grăbindu-se să ajungă în camera ei fără să fie văzută. Dar iată că mama i-a și ieșit în față; o ia la întrebări, o pune la zid, închizitor și pluton de execuție totodată, într-o singură persoană recunoscută unanim, în stat și în familie, ca mamă. O chestionează: de ce a ajuns atât de târziu acasă? Ultimul elev a plecat din școală acum trei ore, în bătaia de joc a Erikăi. Crezi că nu aflu eu unde ai fost? Un copil e dator să-i răspundă mamei de bunăvoie, răspuns care nu este crezut, pentru că acest copil obișnuiește să mintă. Mama mai așteaptă puțin, numai cât numără până la trei. Abia a ajuns la doi și fata vine cu un răspuns care ocolește adevărul. Mama îi smulge servietă din mână și se vede pusă în fața faptului împlinit. Patru volume cu sonatele lui Beethoven împart indignate compartimentul îngust al servietei cu o rochie nouă; se vede că abia a fost cumpărată. Mama tună și fulgeră împotriva rochiei. În magazin, cu puțin timp în urmă, străpunsă de brațele portmantoului, rochia era atât de ispititoare, colorată viu și plină de suplețe; acum zace ca o zdreanță mototolită, străpunsă de privirile mamei. Banii de rochie erau planificați pentru casa de economii! Acum au fost cheltuiți înainte de vreme. Această rochie puteai oricând să ți-o procuri din banii depuși în registrul de economii pentru construcții de locuințe, dacă nu-ți era prea mult să faci un drum până la dulapul cu rufe, unde se află carnetul de economii, în spatele unui teanc de cearșafuri. Dar azi acești bani au făcut o escapadă, au fost sustrași și rezultatul iată-l! Ori de câte ori se va pune întrebarea unde s-au dus banii, Erika ar trebui să îmbrace această rochie. Acum că i-ai cheltuit, să te văd ce-ai să faci mai târziu! Am fi avut o locuință nouă, dar fiindcă n-ai vrut să aștepți, te-ai ales cu o zdreanță care se demodează cât ai bate din palme. Doar copilul și-l vrea în permanență lângă ea, vrea mereu să știe unde poate fi găsit în caz de urgență, dacă mama e în pragul unui infarct. Mama vrea să strângă bani ca să se bucare de ei mai târziu. Și ce face Erika? Își cumpără o rochie! Ceva mai derizoriu chiar decât un moț de maioneză pe tartina cu pește. Rochia asta nu va aștepta nici până la anul, se va demoda

încă de luna viitoare. Banii nu se demodează niciodată. Se strâng bani pentru o locuință comună mare, proprietate personală. Apartamentul cu chirie în care vegetează acum este atât de vechi, că-i bun de demolat. Vor putea să-și aleagă dinainte dulapurile zidite și chiar amplasarea pereților despărțitori, deoarece e vorba de un sistem nou de construcții care va fi experimentat pe locuința lor cea nouă. Totul va fi executat la cererea cumpărătorului. Cine plătește, dispune! Mama, care nu are decât o pensie de nimic, dispune de ceea ce plătește Erika. În această locuință nou-nouță, construită după metoda viitorului, fiecare își va avea imperiul său; Erika aici, mama acolo, ambele imperii despărțite corect unul de celălalt. O cameră comună de locuit va exista totuși, unde se pot întâlni dacă doresc. Firește că mama și copilul doresc asta mereu pentru că își aparțin. Chiar și aici, în cocina asta, pe cale de a se prăbuși, Erika se bucură de un imperiu propriu unde conduce și este condusă. E doar un imperiu provizoriu, deoarece mama are acces la orice oră. Ușa de la camera Erikăi nu se încuie; nici un copil nu are secrete. Spațiul vital al ficei constă din mica ei cameră personală, unde poate face tot ce pofteste. Nimeni nu o împiedică deoarece această cameră este în întregime proprietatea ei. Restul apartamentului e imperiul mamei; gospodina care are grijă de tot trebăluiește pretutindeni, în timp ce Erika culege roadele de pe urma muncii de gospodină a celeilalte. Fata nu a fost pusă niciodată să facă treabă în casă pentru că detergenții puteau să dăuneze mâinilor ei de pianistă. Ceva o neliniștește pe mamă în rarele momente când își îngăduie să facă o pauză ca să-și tragă sufletul: comoara ei multiformă. Nu poți să știi întotdeauna exact unde se află totul. Pe unde o fi acum iarăși această comoară care nu stă niciodată locului? Prin ce încăperi petrece de una singură sau în doi? Erika, un argint viu, un obiect ce-ți scapă printre degete, cine știe pe unde hoinărește, chiar în clipa asta și se ține de prostii? Și totuși, în fiecare zi, mereu, fata apare acolo unde îi e locul: acasă. Mama e uneori îngrijorată pentru că fiecare proprietar învață, în primul rând și pe propria lui piele, că încrederea e bună, dar controlul e și mai bun. Principala problemă a mamei este imobilizarea comorii ei într-un loc anume ca să n-o mai ia razna. În acest scop există televizorul care livrează la domiciliu imagini frumoase, melodii frumoase, prefabricate și ambalate. De dragul lui e Erika mereu prezentă și dacă lipsește se știe exact pe unde umblă. Uneori se duce seara la un concert, dar asta se întâmplă din ce în ce mai rar. Fie că stă la pian și lovește cu sete în cariera ei de pianistă, înmormântată pentru totdeauna, fie că bănuie ca un duh rău pe la vreo repetiție cu elevii ei. În caz de forță majoră poate fi sunată acolo. Alteori își petrece timpul făcând muzică de cameră cu colegii care au aceleași preocupări.

Traducere de Andreea RENDAȘU

Coordonator de pagină: Octombrina ONOFREI

William BUTLER YEATS (n. 13 iunie 1865, Sandymount – d. 29 ianuarie 1939) a fost un poet și dramaturg irlandez, una dintre cele mai importante figuri ale literaturii secolului al XX-lea, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în 1923. Motivația Juriului Nobel: „... poezia sa întotdeauna inspirată care, într-o formă artistică superioară, dă expresie spiritului unei națiuni întregi.”

William BUTLER YEATS

CĂDEREA FRUNZELOR

Pe frunzele ce ne iubesc toamna s-a pus,
Ca și pe șoriceii de pe-ogor;
S-a îngălbenit și frasinul de sus,
Și galbenă-i și frunza fragilor.
Iar despărțirea ne va asalta
Și sufletul acum e întristat;
Hai simte – că apoi ne vom uita –
Sărutul meu pe chipul tău plecat.

DUPĂ O LUNGĂ TĂCERE

A vorbi dup-o lungă tăcere, e bine.
Cei ce dragi ieri ne-au fost, ne sunt morți sau străini
Perdelele-s trase spre noaptea vecină.
Abajurul alină-n odaie lumini.
Discutăm despre Artă și Cântec, o temă
socotită supremă-ntre oameni savanți.
Destrămare trupească e înțelepciunea.
Tineri, noi ne iubeam, și eram ignorați.

MASCA

„Dă-ți masca jos, din aur pur,
Și-ochi de smarald”.
„Nu, draga mea, căci tu în jur
Privești să vezi un suflet cald,
Fără cusur”.
„Eu voi privi ce-i de privit
Minciună, dor”.
„Dar masca-i cea ce te-a vrăjit
Și-n inimă ți-a pus fior,
Nu ce-am ferit”.
„Aș vrea să știu, vrăjmaș de soi
Nu-mi ești deloc”.
„Nu suntem, dragă, în război;
Și ce contează că-i doar foc
În amândoi?”

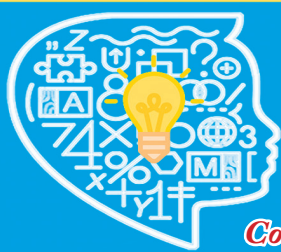
• Desene de Evelina FRUNZĂ, com. Grățiești

CÂNTEC DE IUBIRE

Iubito, vom merge, vom merge, noi doi,
Călca-vom pe rouă departe-n zăvoi;
Somonul privește-l și mierla venind,
Și-ascultă, iubito, spre mine privind,
Chemarea ce-adună o ciută și-un cerb.
Și păsări pe ramuri cum cântă superb,
Și cucul ascuns, ce pare distrat;
Iar moartea, iubito, cu ochiul acerb,
Nu vine-n zăvoiul cu lemn parfumat.

Traducere de Octavian COCOȘ

Wunderkind

COPII - MINUNE

Coordonator de pagină: Eudochia VERDEȘ Nr. 7 (50)

COPII DOTAȚI

„Sunt pasionată de matematică, fizică și informatică...”

„O elevă deosebit de responsabilă și dedicată, care reușește să îmbine modestia cu tendința de afirmare și dorința de a progresa. Este un exemplu de perseverență și seriozitate pentru colegi, oricând deschisă spre a-i ajuta atunci când este nevoie.” Astfel o caracterizează pe Nicoleta ROGOJINAR, elevă în clasa a XII-a la Liceul Teoretic „Alexei Mateevici” din s. Alexandru Ioan Cuza, r-nul Cahul, dna Valerica Zidu, profesoară de fizică și informatică.

- Dragă Nicoleta, știu că ești o tânără studioasă, deschisă spre cunoaștere. Ce rezultate ți-au marcat clasa a XI-a?

- Anul de studii l-am finalizat cu rezultate bune, am participat la mai multe olimpiade școlare: la limba rusă (locul III), la limba română (mențiuni), la fizică și la limba franceză. Chiar dacă unele nu mi-au adus premii, am câștigat experiență și încredere. În competiția „Tekwill Junior Ambassadors” (TJA) am concurat la mai multe categorii și mă bucur că am reușit să obțin locul III pe republică la proiectarea și dezvoltarea web. O satisfacție deosebită mi-a adus și campania „Matematica de la egal la egal”.

- Care este concursul tău preferat?

- „Tekwill Junior Ambassadors”. Mi-a plăcut mult pentru că îmbină creativitatea cu partea tehnică.

- Cu ce proiect ai câștigat și în ce constă impactul lui real?

- Proiectul meu poate fi folosit ca o platformă practică pentru dezvoltarea micilor afaceri. Am lucrat la el împreună cu Nicoleta Ungureanu, colegă de clasă. Este un marketplace online, prin care proprietarul își poate gestiona mai ușor comenzile, iar clienții pot găsi produsele oferite. Am lucrat la el programând în Visual Studio Code.

- Ce domenii îți sunt mai aproape și de ce le-ai îndrăgit?

- Chiar dacă studiez la profil umanistic, sunt pasionată de matematică, fizică și informatică. Matematica mă atrage prin logica și rigoarea ei, fizica mă fascinează prin felul în care explică fenomenele din jurul nostru și le transformă în legi clare. Informatica mă cucerește prin libertatea de a crea proiecte și aplicații.

Elevele Nicoleta Rogojinar, Nicoleta Ungureanu și profesoara de informatică Valerica Zidu, premiate la semifinala competiției TAJ

- Cum a fost participarea la campania „Matematica de la egal la egal”?

- I-am motivat pe colegi, inițial 11 persoane, să înțeleagă materia într-un mod mai simplu și mai prietenos, explicându-le, pas cu pas, exercițiile și arătându-le metode mai clare și mai rapide de lucru. În final, aproape toată clasa și-a dorit să facă lecții cu mine, spunând că felul meu de a explica este interesant și atractiv. Această campanie mi-a adus o mare satisfacție și mi-a arătat că, atunci când depui suflet, poți să-i inspiri și pe ceilalți.

- Te-ai gândit ce profesie ai dori să-ți alegi?

- Am două opțiuni: să devin profesor de matematică sau programator web. Deși cred că medicina sau ecologia sunt la fel de importante astăzi, pentru că țin de viața și sănătatea noastră.

- Cum ți-ai petrecut vacanța, ai avut momente memorabile?

- Vara aceasta am avut o vacanță minunată. Am participat la finala TJA, iar după concurs m-am odihnit împreună cu verișorii mei sosiți de peste hotare. Datorită campaniei „Matematica de la egal la egal”, am avut ocazia să vizitez Parlamentul și Președinția Republicii Moldova, ceea ce a fost o experiență de neuitat.

- Cu ce dispoziție ai început noul an de studii, ce planuri ți-ai făcut?

- Mi-a fost dor de colegi și de activitățile școlare. În anul curent vreau să fiu mai organizată, să-mi gestionez mai bine timpul între școală, proiecte și activități extrașcolare. De asemenea, mă voi pregăti temeinic de bacalaureat.

- Ai un mesaj către colegi, către semenii tăi?

- Le-aș dori ca școala să le fie locul în care sunt încurajați să experimenteze, să participe la proiecte și să-și descopere pasiunile.

A intervievat:

Eudochia VERDEȘ

Experiențe între generații

ÎMPREUNĂ DESCOPERIM EUROPA

Premii pentru copii și bunici

În zilele vacanței, la Chișinău, s-a desfășurat Concursul Național „Eu și bunicii mei”. Competiția i-a adus împreună pe nepoți și bunici pentru a descoperi, prin activități creative, jocuri și dialog, mai multe despre trecutul, prezentul și viitorul Europei. Participanții au făcut schimb de idei și experiențe între generații și au promovat cultura, istoria și valorile Uniunii Europene.

Pe LOCUL I s-au situat reprezentanții Liceului Teoretic „Olimp” din or. Sângerei: Iuliana CERNOGAL și Vladimir TRONCIU, elevi în clasa a VIII-a, împreună cu bunicii lor, Ludmila Galagan și Dumitru Balan.

Copiii și bunicii au fost răsplătiți cu premii valoroase, iar pe data de 22 august curent, învingătorii Concursului Național „Eu și bunicii mei” au fost invitați la Președinția Republicii Moldova. În cadrul ceremoniei de totalizare, șefa statului, doamna Maia Sandu, le-a adresat sincere felicitări și le-a înmănat marele premiu – o excursie la Paris.

Sursa: Revista „Interferențe”

Copii care ne-au schimbat opiniile

Nkosi JOHNSON

Nkosi Johnson a fost un copil sud-african care a avut un rol important în percepția HIV/SIDA și a efectelor sale pentru omenire. S-a născut seropozitiv, într-un sat din apropierea orașului Dan-nhauser. După ce mama n-a mai putut avea grijă de el din cauza bolii, Nkosi a fost adoptat de o specialistă din domeniul relațiilor publice din Johannesburg, Gail Johnson. Mama lui biologică a murit în același an în care băiatul a început școala.

În 1997, pe motiv că era seropozitiv, lui Nikosi i-a fost refuzată înmatricularea la o școală primară dintr-o suburbie a Johannesburgului. Atunci, la vârsta de doar opt ani, Nikosi a vorbit pentru prima oară în public despre stigmatizarea sa. Incidentul a avut impact până la cel mai înalt nivel, Constituția Africii de Sud interzicând discriminarea pe baze medicale, iar școala a revenit asupra deciziei. Povestea lui Nkosi a atras atenția presei. Johnson a devenit copilul-afîș al crizei HIV din Africa.

În 2000, la vârsta de 11 ani, Nkosi a fost speakerul principal al celei de-a XIII-a Conferințe Internaționale despre SIDA, de unde i-a încurajat pe seropozitivi să vorbească deschis despre boala lor și să lupte pentru un tratament egal.

Nkosi Johnson a călătorit prin lume, spunându-și povestea oriunde a putut. A murit în 2001, fiind cel mai longeviv copil născut cu HIV pozitiv. În 2005, a fost distins postum cu Premiul Internațional pentru Pace pentru Copii.

SĂ SCRIM ȘI SĂ VORBIM CORECT!

Rubrică susținută de Gabriela MORARU Nr. 7 (50)

Precipitații și precipitabil Greșeala la zi

„Va fi o zi bogată în conținut precipitabil...” (Un meteorolog vorbind despre vreme, TVR). „Precipitabil” este un adjectiv care se referă la anumite substanțe (chimice), este un împrumut din limba franceză – „*précipitable*” – și înseamnă „care se poate precipita”. (DEX).

„Precipitație”, cuvântul „vinovat” de la care meteorologul a format derivatul folosit în enunț, este un substantiv cu pluralul „precipitații” care vine tot din limba franceză – „*precipitation*” – și care se referă la „vapori de apă condensați care cad din atmosfere

pe suprafața pământului sub formă de ploaie, ceață, brumă, zăpadă, grindină etc.” (DEX).

Înțelegem că mâine vor fi precipitații bogate și nu reacții chimice pe care unii dintre noi au avut ocazia să le observe când, plini de entuziasm, asistam la experiențe în laboratorul de chimie! Respectarea proprietății cuvintelor FACE BINE LA LIMBĂ!

Sugestii de lectură

O FRESCĂ ROMANESCĂ UNICĂ ȘI DE DUMINICĂ...(I)

De ce oare omenirea are nevoie de ceartă și de război, când totul este așa de minunat și frumos făcut de Dumnezeu?

Anastasia DICESCU

De la romanele-cronică „Foka” și „Marele Nanu sau Stejarul genealogic Dicescu” la actualul roman-jurnal „Uitasem să vă spun...”* (despre viața și activitatea de creație a remarcabilei soprane Anastasia Dicescu), scriitorul Ion Anton, autorul care a publicat anterior și un roman original despre destinul incomparabilului nostru compozitor Eugen Coca, izbutește să contureze în ultimele decenii o adevărată sagă despre această dinastie nobiliară autohtonă și nu numai, acoperind astfel un gol imens în cultura interbelică, eclipsată de o seamă de evenimente deloc favorabile evoluției ei firești.

Prozatorul și-a demonstrat pe deplin nu numai vocația de narator de acasă, îndrăgostit de patrimoniul cultural-istoric național, dar totodată atras și de apartenența sa genealogică pe linia maternă ca rudă prin alianță cu această dinastie cu rădăcini adânci în istoria neamului ce ne are. În fond, romanul-jurnal despre Primadona Anastasia Dicescu încheie trilogia-frescă consacrată unui moment crucial din viața și istoria dinastiei date, dar și a propriului neam și popor.

Modalitatea de reflectare sub formă de jurnal a adevărului istoric, dar și a celui artistic, este una conformă, impusă de

circumstanțele socioumane respective, în ansamblu respectând, în primul rând, logica cristalizării și evoluției personajelor, dictate de constituția lor interioară, reliefate inspirat.

Revelatoare și scânteietoare în momentele de vârf ale operei, protagonista-naratoare Anastasia Dicescu are un rol fundamental la încheierea părților într-un întreg care nu poate fi cuprins lesne dintr-o privire fugară și ordinară. E necesar, întâi de toate, de a coborî în adâncimile sufletești ale sopranei angajate în atâtea roluri diferite și complexe, pe parcursul activității sale scenice, atât la Operele din Odesa și Cluj, cât și la București și Chișinău.

Trecută prin vârtoarea schimbărilor/mutațiilor sociale și cultural-artistice de un ordin sau altul, va crește evident odată cu timpul și setea de manifestare a artistei neordinare care, de la rol la rol, se va angaja într-o competiție tacită cu sine pe măsura vocației sale de cântăreață în plină evoluție scenică și artistică.

Norocul de a da peste arhiva cântăreței de operă Anastasia Dicescu, pe care i-o pun la dispoziție rudele, nepoții protago-

nistei, este și el un dar de sus pentru autor, deoarece nicio fantezie nu poate concura cu vigoarea reală și existențială a unui document scris, de arhivă, care păstrează în el atmosfera de epocă a unui timp personal, suprapus pe cel obiectiv și istoric.

Fidel, deci, acestui parcurs al artistei de operă, Ion Anton reconstituie jurnalul de viață al sopranei privind însuși destinul ei dramatic, legăturile, contactul acesteia cu celelalte persoane și personaje din anturajul scenic și de familie, de viață în general. Un loc aparte în însemnările ei, uneori zilnice, alteori sporadice sau cu file reconstituite de scriitor pe baza logicii adevărului artistic, este acordat momentului istoric de înființare/fondare a Conservatorului din Chișinău (1919), activității

Interpreți preferați

VOCEA CARE POARTĂ DORUL

Într-un sat mic de la Nistru, la Coșernița, s-a născut o voce care avea să adune în ea dorul, bucuria și lacrima neamului nostru. Nătălița Munteanu nu este doar o interpretă de muzică populară – este o inimă care bate în ritmul folclorului, o punte între trecut și prezent.

De copilă, a simțit cântecul precum o respirație. Mama, cu sănătatea fragilă, dar cu dragostea-i puternică, i-a fost primul dascăl și primul sprijin.

Drumul ei nu a fost simplu, dar a fost plin de lumină. De la Colegiul Pedagogic „Mihai Eminescu” din Soroca, unde a fost formată de profesoara Veronica Chițan, până la Conservatorul „Gavriil Musicescu” din capitală, unde s-a numărat printre primele absolvente, Nătălița și-a clădit pas cu pas destinul artistic.

Astăzi, ea nu doar cântă – ea dăruiește. Cu aproape 50 de discipoli pe care îi învață să iubească folclorul, Nătălița Munteanu seamănă în sufletele tinerilor aceeași dragoste pe care i-a lăsat-o mama.

Anul aniversar a adus și o sărbătoare de neuitat: concertul „Seara asta-i seara mea”, găzduit la Palatul Național „Nicolae Sulac”. Aplauzele au răsunat ca o îmbrățișare, iar cei care au sprijinit-o cel mai mult au fost oamenii din satul natal, în frunte cu primarul Ion Cojocar – dovadă că rădăcinile nu se uită niciodată.

Repertoriul său e o comoară: „Am o fată și un băiat”, „Uite așa arată o bunică”, „Hai, noroc”, „Joacă fina și cu nașu”, „Bătu-ta cu foc”, „La mulți ani” – cântece care aduc zâmbete, emoții și amintiri în inimile tuturor.

Nătălița Munteanu rămâne, mai presus de toate, o artistă cu suflet blajin. Prin vocea ei, tradiția devine rugăciune, iar folclorul – un dar ce se așază în inimile oamenilor ca o rază de lumină.

Renata CUPCEA

ei scenice la opera din Odesa (1916-1919), opera română din Cluj (1919-1924) și a celei de la Conservatorul din Chișinău (1919-1940), unde s-a consacrat ca intemeietoare, dar și ca primă directoare, lumea numind-o cu respect director-fondator.

Romancierului nu-i scăpă niciun detaliu important din această activitate a artistei. Interesant este țesut romanul-jurnal și în partea referitoare la viața privată a protagonistei, aceasta lipsind totalmente în monografiile și articolele biografice dedicate ei. Scriitorul caută să dea un răspuns plauzibil la întrebarea incitantă „Cine a fost totuși Anastasia Dicescu ca femeie?”

Cititorii vor descoperi în Domnia Sa un personaj în adevăr complex care între operă/creație, scenă, cântec, muzică și viața de familie, privată, va alege intuitiv vocația ce i-a adus gloria peste decenii, dăruindu-și tot sufletul acesteia în toate rolurile pe care le-a jucat/interpretat cu măiestrie și credință. Astfel, îndemnată și supravegheată chiar de însăși Altețea Sa

Regina Maria, Anastasia Dicescu va întreține în limitele decenței o prietenie apropiată cu celebrul compozitor român George Enescu timp de 20 de ani, purtându-l în suflet o dragoste mare și curată; apoi îi va refuza, rând pe rând, și pe marele poet Lucian Blaga, care a curtat-o „platonice” aproape doi ani (1919-1920), și pe directorul Operei din Cluj, Dimitrie Popovici, precum și pe ceilalți tineri curtenitori dinaintea somităților pomenite mai sus, preferând finalmente cântecul și muzica – arta care i-a deschis calea spre nemurire.

Primadona Anastasia Dicescu este nu numai o mare artistă, dar și un simbol, un destin dramatic. Sfârșitul ei pământesc s-a dovedit oricum destul de tragic și necruțător față de viața privată a Dumneaei.

Romanul-jurnal „Uitasem să vă spun...” dezvăluie pregnant, prin țesătura lui inspirată, tumultul creator al sopranei, de la a cărei stingere fizică, pe 17 iulie 2025, s-au împlinit 80 de ani.

(Va urma)

Tudor PALLADI

„VAN GOGH” – Autoportret și „FLORI” („SUNFLOWERS”). Copii semnate de Alexia și Eugenia ROȘCOV

EMOȚII EXPRIMATE PRIN CULOARE

De curând, în or. Călărași a fost inaugurată Școala „Van Gogh Art School”, un spațiu dedicat artei și creativității. Aici copiii și adolescenții descoperă farmecul desenului, al picturii și al graficii într-un mediu prietenos și inspirațional. Instituția dată oferă cursuri structurate pentru două categorii de vârstă: 7–13 ani – în care micii artiști fac primii pași în tainele artei, și 14–18 ani, în care adolescenții își dezvoltă stilul personal, însușind tehnici de lucru mai complexe. Fiecare oră pe care eu, subsemnata, o susțin la instituția pe care am fondat-o, durează 90 de minute și este gândită astfel, încât elevii să îmbine teoria cu practica: istoria artei, studiarea experienței măștrilor și exercițiile de creație liberă. Atmosfera activităților de la „Van Gogh Art School” este una caldă, relaxantă, dar și motivantă totodată. Aici copiii învață nu doar să picteze ori să deseneze, ci și să-și exprime emoțiile prin culoare, să-și dezvolte imaginația, să capete încredere în propriul har și să privească lumea cu ochii unui

Doamna Vera COSTOVICI și elevii săi

artist. Pe lângă lecțiile de artă, școala pregătește și organizează diverse expoziții cu lucrările elevilor, oferindu-le ocazia să-și vadă creațiile apreciate de publicul din localitate și nu numai. „Van Gogh Art School” este mai mult decât un studio. E o comunitate artistică

în care fiecare copil este sprijinit și inspirat să crească spiritual grație artei; un loc deosebit în care aceasta devine parte din viața copiilor, locul în care talentul prinde rădăcini. Lecțiile sunt niște călătorii imaginare fascinante – de la povestea reală a marilor măștri până la crearea unor lucrări originale pline de emoție.

„Van Gogh Art School” este o adevărată comunitate artistică, în care copiii se simt liberi să-și reflecte impresiile prin intermediul frumosului. Țin să menționez că ei practică orele de pictură de două luni, însă rezultatele lor de azi sunt deja o reușită, având în vedere timpul scurt de studiu și efortul depus. Drept dovadă, în cadrul acestei ediții a Vernisajului, prezentăm câteva lucrări semnate de către copiii călărășeni cu speranța că ei se vor bucura de aprecierea cititorilor. Mulțumesc revistei „Florile Dalbe”, colaboratorilor ei pentru minunata implicare în promovarea artistică a copiilor.

Vera COSTOVICI, profesoară de artă plastică, directoarea studioului „Van Gogh Art School” or. Călărași

PÂNZE ÎN LARG.
Desen de Lucica STRATULAT

PASĂREA FLAMINGO.
Desen de Ștefania CORIȚCHI

„VAN GOGH la Călărași” – desen de Ștefania și Simion CORIȚCHI

RAȚA FERMECĂȚĂ.
Desen de Cezar SECUI

ROCHIȚA VERII.
Desen de Sabina SPĂNU

„FANTEZIE CU NUFERI”, stilizare după Claude Monet de Bianca MARDARI

DIRECTOR –
REDACTOR-ȘEF
Ion ANTON

ECHIPA REDACȚIONALĂ: Octombria ONOFREI (secretar general de redacție), Mariana GABURĂ (redactor-coordonator de emisie); Rodica PROCA (contabil-șef); Cristina COVRIG (secretar-tehnoredactor); Eudochia VERDEȘ (scrisori; preocupările adolescenților); Lidia UNGUREANU (literatură, artă și educație estetică); Ludmila MOVILĂ, Renata CUPCEA (actualitate școlară și organizații pentru copii).
Tel.: redactor-șef – 022-23-37-78; anticamera – 022-23-43-28; contabila – 022-23-36-77; secțiile: 022-23-41-95; secretariat – 022-22-52-49.

Procesare
computerizată:
„FLORILE
DALBE”

„Florile dalbe” index PM 21238
str. Pușkin, 22, Casa Presei, 2012, or. Chișinău
E-mail: contact@floriledalbe.md

Instituția Publică Publicația Periodică Săptămânalul „Florile Dalbe”
Fondator: Ministerul Culturii al Republicii Moldova.
Reînregistrată la Camera Înregistrării de Stat cu nr. 1003600093431 din 11 august 2008

Tipărit la Tipografia BLITZ POLIGRAF S.R.L.,
Chișinău, str. Vlaicu Păcălab, 45

Com. nr. 2737
Tiraj – 1550 ex.

